

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GIYİM ENDÜSTRİSİ VE MODA TASARIMI EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
GIYİM ENDÜSTRİSİ VE GIYİM SANATLARI EĞİTİMİ BİLİM DALI

GENÇ BÜYÜK BEDEN TÜKETİCİSİ BAYANLARININ GÖMLEK BLUZ VE
PANTOLONDA KARŞILAŞTIKLARI MODEL VE KALIP KAYNAKLI SORUNLARA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gamze BERBER

ANKARA
2009

BÖLÜM I

PROBLEM

İnsanların ilk olarak sadece örtünmek amaçlı ve dış etkenlerden korunmak için giyinmeye başladıkları görülmektedir. Günümüzde ise giyim insanların kendilerini ifade etmeleri, sosyal hayat ve toplumda kendilerini kabul ettirmeleri için önemli bir faktördür.

İlk çağlarda insanlar giyinmeyi vücutlarını örtmek ve hava koşullarından korunmak için kullanırken, daha sonra zaman ilerledikçe sosyal gereksinim ve süslenme amacı ile kullanmaya başlamışlardır.

Giyim yüksek düzeyde görüntüye dayanan iletişim sistemi olarak ifade edilir. Kişi hakkında ilk izlenimler karşılaşmanın ilk dakikalarında oluşur ve bu izlenimlerin oluşmasında en çok giyim, saç şekli, yüz özellikleri ve vücut tipi etkilidir. Giysi rahatlık, koruma, imaj kazandırdığı için de insan yaşamının önemli bir parçasıdır ve onu giyen hakkında çeşitli mesajlar verir (Gönen ve Özgen, 1993. s.78; Güven ve Cerit, 1999. s. 4).

Pazarda değişik tüketici gruplarına hitap eden farklı giysi üretimi yer almaktadır. Bunların önemli bir bölümü kadın giysi üretimidir. Giysi satın alımı ile yapılan yerli ve yabancı çalışmalarda en fazla giysi satın alımını kadınların gerçekleştirdiği görülmüştür. Çünkü kadın giyimleri; kişiliklerini, mesleklerini, sosyal yapılarını belirleyici rol oynar ve uluslararası özellikler taşır. Bu nedenlerden dolayı kadınlar bu alanda üretici firmalar için önemli bir pazar oluşturmaktadır (Logan, 1997. s. 19; Arıkan, Yüceer ve Çakar, 1994. s. 27).

Hazır giyim firmaları son zamanlarda oldukça artmıştır. Ancak bu artışa rağmen büyük beden giysi tüketicilerinin özellikle genç büyük beden giysi tüketicisi bayanların sorunlarına tam anlamıyla yanıt verilemediği görülmektedir. Genç büyük beden tüketicisi bayanların küçük bedenler için yapılan herşeyin kendi bedenlerine de

yapılmasını istediklerini, gömlek-bluz ve pantolonda yaşadıkları sorunları dile getirmektedirler.

Şişmanlık tüm dünyada hızla yayılırken şişman insanların giyim sektörüne yönelik beklentileri de değişmektedir. Önceleri yalnızca bedenlerine uygun kıyafet bulmak isteyen büyük bedenliler artık bedenlerine uygun şık, rahat ve konforlu kıyafetler giymek istemektedirler. Zira rengi, modeli değişiyor olsa da adeta ikinci bir deri olarak kullandığımız giysilerimizde aradığımız ilk şey konfordur. İnsanlar gün içerisinde pek çok fiziksel aktivitede bulunarak farklı hareketler yaparken, kıyafetlerinden de bu hareketlere uyum sağlamasını beklerler. Günümüzün yoğun çalışma hayatı ve zamana karşı yarış, büyük bedenli insanların da daha kolay kullanımlı ve kendilerini daha rahat hissettirecek konforlu giysileri almaya yönelmektedir.

Bu bağlamda konforu tanımlamak gerekirse; acıdan kurtulma ve bilinçli refah olarak tanımlanabilir. Giysi açısından bakıldığında, giyen kişinin giysiden rahatsızlık duymaması temel prensip olarak karşımıza çıkmaktadır. Giysinin neden olduğu şiddetli ve sürekli rahatsızlık, tahammül edilemeyen ıstıraba veya sağlık risklerine neden olabilir. Giysi konforu esneklik, gerektiğinde vücudu ikinci bir deri gibi sarma, az buruşma, giyimde rahatlık hissi verme, hijyenik olma gibi fonksiyonel özelliklerin gerektiği taktirde bir arada bulunmasıdır (Dirgar, Kansoy, 2004. s.61).

Hazır giyim sektöründe en önemli işlemlerden biri üretilecek giysilerin kalıplarının hazırlanmasıdır. Bireyin kendisini rahat hissetmesi ve rahat hareket edebilmesi vücuda uyan, hareket serbestliği sağlayan giysilerle mümkündür. Ancak insanların boyutsal (antropometrik) ölçüleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan dolayı her insanın kullandığı giysinin vücuda uyması fonksiyonel olması ve rahat hareket olanağı sağlaması için kalıpların antropometrik ölçülerden yararlanılarak hazırlanması gerekir (Kalınkara, Kayabaşı, 1995, s.727).

Antropometri; tasarlanacak sisteme veya mekana ilişkin kullanıcının gereksinim duyduğu donanımın, aygıtların, yakın çevresinin tasarlanmasında etkin olan, hareketli ve/veya hareketsiz durumda vücut ölçülerinin, kapasitelerinin bilimsel

ölçüm metodları kullanılarak saptanmasını amaçlar. Genellikle tüm tasarımlarda, kullanıcının antropometrik ölçülerinin en az yorumla kullanılması gerekmektedir. Bir anlamda, antropometrik veriler en çok kullanılan ergonomik verilerdir (Kayış, Özok, 1989. s.2).

Giysi üretiminin en önemli aşamalarından olan kalıp hazırlama, kişiye özel sipariş giysi hazırlama ve seri üretiminde kumaştan azami faydalanma, zamandan ekonomi sağlama ve giyimde daha geniş kitlelere kolayca ulaşabilmesinde çok önemli yer tutmaktadır. Bu nedenle giysi kalıbı hazırlama tekniklerinin önemi daha da artmakta ve kalıp hazırlama teknikleri ile ilgili çok çeşitli çalışmalar yapılmaktadır (Kuru, Soyal, 2004. s.115).

Kalıp, genel anlamda herhangi bir şeye belli bir biçim vermek için kullanılan örnek şekil olarak tanımlanmaktadır. Giyimde kalıp ise; hazırlanacak olan giysinin modeline göre, kişinin ölçülerine uygun bir şekilde hazırlanmış parçalar şeklinde ifade edilebilir (Kuru, 2000. s.5-6).

Kalıp hazırlarken ölçüler hem kişi üzerinden hem de temel ölçülerden yapılan hesaplamalardan elde edilmektedir. Elde edilen bu ölçüler küçük bedenlerde vücuda uyum sağlamakta ancak büyük bedenlerde istenilen sonuç çok tatmin edici olmamaktadır.

Genç büyük beden giysi tüketicisi bayanların kendilerine uygun model ve renkte giysi bulamamalarından yakındıkları kadar aldıkları giysilerin kalıplarından da memnun olmadıkları görülmektedir.

Bu araştırma, genç büyük beden tüketicisi bayanların satın aldıkları gömlek-bluz ve pantolonda model ve kalıp kaynaklı sorunlarının tespit edilerek çözüm önerileri getirmek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla büyük beden kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için şişmanlık ve şişmanlığın neden olduğu problemlere değinilmiştir.

1. OBEZİTE (ŞİŞMANLIK)

Obezite ya da halk arasında bilinen adıyla şişmanlık, vücutta fazla miktarda yağ birikmesi sonucu ortaya çıkan ve mutlaka tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Obezite, besinlerle alınan enerji miktarının, metabolizma ve fizik aktivite ile tüketilen enerji miktarını aştığı durumda ortaya çıkar.

Obezite, insan vücudunda kalp ve damar sistemi, solunum sistemi, hormonal sistem, sindirim sistemi gibi sistemleri etkileyen ve birçok önemli rahatsızlığa zemin hazırlayan bir hastalıktır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve sağlık bakanlığı gözetiminde yaklaşık 25 bin kişi üzerinde “Türkiye’de Obezite Prevelans (sıklık) Çalışması” yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında, bölgelere göre dağılımda şişmanlık en çok % 25 oranında İç Anadolu Bölgesi’nde, ikinci sırada % 24 ile güneyde, % 23,5 ile kuzeyde, % 21,6 ile batıda ve en az % 17,2 ile Doğu Anadolu Bölgesi’nde görülmektedir. Araştırmaya göre, obezite sıklığı okuryazar olmayanlarda, ev hanımlarında, kentlerde yaşayanlarda ve orta yaş grubundaki kişilerde daha fazla bulunmuştur (www.aksamgazetesi/saglik/sismanlikalarmi.html).

Kalp hastalıkları, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, yüksek kolesterol, solunum rahatsızlıkları, eklem hastalıkları, adet düzenlikleri, kısırlık, iktidarsızlık, safra kesesi hastalıkları, taş oluşumu, bazı kanser türleri, obezite ile doğrudan ilişkili hastalıklardan birkaçıdır.

İşyerlerinde insan gücüne gereksinimin makineleşme nedeniyle giderek azalması, ev işlerinde yardımcı aletlerin kullanılması ile harcanan enerjinin azalması, evde ve işyerlerinde bilgisayarın kullanımının yaygınlaşması sonucu fiziksel aktivitenin azalması gibi modern yaşam koşullarında günlük yaşamı kolaylaştıran değişikliklerin kişilerin enerji harcamasını giderek azaltması obezite prevelansını giderek arttırmaktadır (Safa, 2007. s.24).

Sonuç olarak obezite, insan yaşamını kısaltan ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen bir hastalık olarak tanımlanabilir. Yapılan araştırmalara göre, obezite özellikle son 20 yılda, bütün dünyada süratle artmakta ve bir salgın hastalık gibi yayılmaktadır. Bu salgından ülkemiz de etkilenmektedir. Kadın nüfusumuzun yaklaşık üçte biri, erkek nüfusumuzun da yaklaşık beşte biri obez, yani şişmandır.

Obezite Nasıl Anlaşılır?

Vücut kitle indeks'i (BMI) insanlarda fazla vücut yağ fazlalığının değerlendirilmesi için en yaygın kabul edilmiş parametredir. BMI tedavinin etkinliğinin ve kişinin taşıdığı riskin değerlendirilmesi için klinik çalışmalarda ve epidemiyolojik (toplumsal) araştırmalarda özellikle kolay uygulanabilirliği nedeniyle kullanılmaktadır. Basitçe $BMI = \text{vücut ağırlığı (kg)}/\text{boy (m)}^2$ olarak formülize edilmiştir. BMI tek başına kesin tanı koydurabilen bir yöntem değildir, bu nedenle tıp profesyonelleri klinik ortamda kişinin yaş, cinsiyet, kas kitlesi, etnik kökeni ve vücut yapısını da inceleyerek risk oranlarını belirlemektedir. Ancak bu oran kişinin karşı karşıya olduğu durum hakkında mantıklı bir fikir vermektedir.

BMI kişinin yağ doku/kas doku oranı hakkında bilgi verememektedir, bel çevresindeki yağ artışı ile karakterize olan Santral Obezite'nin özellikle Kalp Hastalıkları ile olan ciddi ilişkisi son derece güçlü istatistiksel analizlerde gösterilmiştir.

1.1. Santral Obezite

Erkeklerde bel çevresinin 102 cm'den fazla olması, kadınlarda ise 88 cm'den fazla olması veya bel çevresi/kalça çevresi oranının, erkeklerde 0.90 dan kadınlarda ise 0.85 ten fazla olması, Santral Obezitenin dolayısıyla artmış kalp hastalığı riskinin belirleyicisidir.

1.2. Obezitenin Sınıflaması

Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenmiş sınıflamaya göre;

- 18.5 altında BMI az kilolu
- 18.5 – 24.9 normal kilo
- 25.0 – 29.9 fazla kilo
- 30.0 – 39.9 obez
- 40.0'ın üzeri morbid (ciddi) obez olarak belirlenmiştir.
(<http://tr.wikipedia.org/wiki/Obezite>)

Zayıf Normal Fazla Kilolu Obez Morbid Obez
(<http://www.genetikbilimi.com/genbilim/obezitenedir.htm>)

1.3. Risk Faktörleri

Koroner kalp hastalığı, Diabet, Uyku Apnesi hayat tehdit eden risklerdir ve tedaviyi zorunlu kılmaktadır. Bunun yanında Sigara, Yaş, Ailede Diabet ve Kalp hastalığı bulunması tedaviyi gerektiren diğer faktörler olarak sayılabilir.

1.4. Obezitenin Neden Olduğu Hastalıklar ve Yaşam Süresindeki Kısalma

Amerikan Obezite Derneği (American Obesity Association) tarafından desteklenen bir çalışmada obezitenin, özellikle genç yaşta kişilerde yaşam süresinde ciddi azalmalara neden olduğu gözlemlenmiştir. Vücut Kitle İndeksi'ndeki (BMI) artışla beraber cinsiyet ve yaş faktörleri göz önüne alındığında, obez bireylerin yaşam sürelerinde 13 yıla kadar azalmalar olduğu görülmüştür.

Aşağıda belirtilen hastalıkların tamamı insan hayatını ciddi olarak tehdit etmektedir. Genel insan yaklaşımı hastalık kendisinde ya da bir yakınında ortaya çıkıncaya kadar “Bu hastalıklar başkalarında olur bende değil” şeklindedir, ancak modern tıp günümüzde kanıta dayalı olarak işlemektedir ve bilimsel istatistik yöntemler ile desteklenmektedir. Bu veriler belirtilen hastalıkların tamamının ya da

bir kısmının obez kişilerde ortaya çıkma ihtimalinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Bu nedenle riski göz ardı etmek son derece hatalı bir yaklaşımdır.

Obezitenin, özellikle santral obezitenin kalp hastalıklarını ciddi oranda arttıran ve tip II diabet oluşumuna zemin hazırlayan Metabolik Sendrom adı verilen bir hastalıkla ilişkisi bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu hastalığı oluşturan bozukluklar; Tip II Diabet, Hipertansiyon, Hiperlipidemi (kan yağlarının yüksek olması) ve Hiperkolesterolemi'dir. Metabolik sendrom gelişen kişide sistemik bir enflamasyon (bağışıklık hücrelerinin cevabı) gelişir ve kaçınılmaz olarak kalp ve beyin damarlarında uzun dönemde tıkanmalara yol açarak kalp krizi ve inme nedeniyle ölümler gelişir.

Metabolik sendroma ek olarak American Medical Association tarafından doktorlara yönelik olarak hazırlanmış olan yayınlarda bildirildiği üzere aşağıdaki hastalıklar obezite nedeniyle veya ilişkili olarak ortaya çıkmakta ve kişinin hayatını tehlikeli olarak etkilemektedir.

- 1. Kardiovasküler Sistem:** Konjestif Kalp Yetmezliği, Kardiomegali (kalp büyümesi), Aritmi (ritim bozukluğu), Sağ Kalp Yetmezliği, Varis, yüksek oranda ölümcül olan Pulmoner Emboli (akciğer damarlarının kan pıhtısı nedeniyle tıkanması).
- 2. Endokrin Sistem:** Polikistik Over Sendromu, Adet Düzensizliği, İmpotans (iktidarsızlık), Hipogonadizm (cinsiyet hormon seviyesindeki azalma), Diabet.
- 3. Üriner Sistem:** İdrar Kaçırma, Glomerülopati (böbrek süzme sistemlerinin hasarlanması), Diabete Sekonder Böbrek Yetmezliği.
- 4. Gastrointestinal Sistem:** Karaciğer Yağlanması ve Siroz, Safra Kesesi Taşları, Gastroözefageal Reflü, Bağırsak Kanseri.
- 5. Sinir Sistemi:** İnme sonucu Felç ve Ölüm, Parestezi (hissizleşme ya da duyuda azalma-artma), Kronik Baş ağrısı, Karpal Tünel Sendromu, Demans (bunama).
- 6. Cilt:** Ciltte çizgilenme ve çatlaklar, Lenföden, Pişikler, Selülit, Katlantı yerlerinde koyulaşma.
- 7. Solunum Sistemi:** Dispne (nefes darlığı), Obstrüktif Uyku Apnesi,

Hipoventilasyon (yetersiz havalanma), Astım, Pickwick Sendromu, Pulmoner hipertansiyon.

8. Kas İskelet Sistemi: Gut hastalığı, İmmobilite (hareket etmede zorlanma), Osteoartrit (eklem iltihaplanması ve ağrıları), Bel Fıtığı - Bel Ağrısı.

9. Psikolojik Bozukluklar: Depresyon, Self (ben) İmajı Bozukluğu, Kendine Güvensizlik, Vücut İmajı Bozukluğu, Sosyal İzolasyon ve Alay konusu olma. Ölü Doğum, Rahim Kanseri ve Meme Kanseri obeziteyle ilişkisi kanıtlanmış hastalıklardır. (<http://www.hormonlar.com/obezite.html>)

1.5. Obezite Nasıl Ölçülür?

Obezite için en yaygın kullanılan ölçüm, Beden Kitle İndeksi ya da İngilizce adıyla “Body Mass İndex” (BMI) ve bel çevresi ölçümüdür.

BMI Değeri ve Anlamı

BMI, vücut ağırlığının (kg), boyun karesine (m²) bölünmesi ile hesaplanır. Bu değer yaş ve cinsiyetten bağımsızdır. Bununla beraber, BMI kullanımı, çocuklarda, hamile kadınlarda ve çok adaleli kişilerde doğru sonuç vermez, bu nedenle kullanılmamalıdır.

BMI hesaplamasında iki örnek:

- Ayşe Hanım'ın ağırlığı 70 kg, boyu ise 1.60 m'dir.

Buna göre Ayşe Hanım'ın BMI değeri:

$$70 / (1.60)^2 = 70 / 1.60 \times 1.60 = 70 / 2.56 = 27.34 \text{ kg/m}^2 \text{ dir.}$$

- Hasan Bey'in ağırlığı da 90 kg, boyu ise 1.70 m'dir.

Buna göre Hasan Bey'in BMI değeri:

$$90 / (1.70)^2 = 90 / 1.70 \times 1.70 = 90 / 2.89 = 31.1 \text{ kg/m}^2 \text{ dir.}$$

Sağlık otoriteleri, BMI değerlerini, normal kilolu, fazla kilolu ve obez şeklinde gruplara ayırmışlardır.

BMI Değeri	
18.5 kg/m ² 'nin altında olanlar	Zayıf
18.5 - 24.9 kg/m ² arasında olanlar	Normal kilolu
25 - 29.9 kg/m ² arasında olanlar	Fazla kilolu
30 - 39.9 kg/m ² arasında olanlar	Obez (şişman)
40 kg/m ² 'nin üzerinde olanlar	İleri derecede obez

Bu sınıflamaya göre, Ayşe Hanım fazla kilolu, Hasan Bey ise obezdir (<http://www.genetikbilimi.com/genbilim/obezitenedir.html>).

1.6. İnsan Vücudu

İnsan vücudunun incelenmesi çok eski zamanlardan bu yana ressam, heykeltıraş ve hekimler tarafından yoğun ilgi görmüş ve bu konuda 2500 yıl önce başlayan çalışmalar yakın geçmişe kadar devam etmiştir.

İnsanlar birbirinden farklı fiziksel özellikler göstermektedir. Her toplumun kendine özgü fiziksel özellikleri vardır. Bu özellikleri belirlemek ve vücut tiplerini anlamlı bir şekilde sınıflandırmak amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Baş, gövde, kol ve bacakların durum ve yapılarına göre insan vücudu 4 ayrı tipe ayrılır:

- 1. Leptosom Tip:** Uzun boylu, dar vücutlu olurlar. Vücut organlarının hemen hepsinin boyları kalınlıklarına oranla daha fazladır. Kafatası dar, yanlardan basık, yüz uzun, oval biçimdedir. Göğüs kafesi uzun ve dar, kol ve bacaklar uzundur.
- 2. Astenik Tip:** Leptosom tipe göre daha az gelişmiş ve zayıf olurlar. Omuz ve göğüsler dar, sırtta hafif kamburluk vardır.
- 3. Atletik Tip:** Kemik ve kaslar fazla gelişmiş ve kuvvetlidir. Boy orta ve

uzun arasındadır. Geniş omuzlu, dar kalçalı, bilekleri kalın, elleri uzundur.

- 4. Piknik Tip:** Kısa boylu ve geniş vücutludur. Göğüs kafesi kısa ve geniştir. Karın ve göğüsle orantılı olarak geniş ve yuvarlıktır. Bel kısadır. Boyun kısa ve kalın, baş yuvarlak, kol ve bacaklar kısa, el geniş, parmaklar kısadır (Sakıncı, 1982. s.71).

1.7. İnsan Vücut Oranları

İnsanın anatomik yapısı, bu yapının normal sınırları ile ilgili araştırmalar hemen hemen insanoğlunun varoluşu ile birlikte başlamıştır.

Hem sanatçılar hem de hekimler insan vücudunun bölümleri arasında bir ölçü bulmak için uğraşmışlardır. Bu amaçla el, ayak ve baş gibi organları kullanarak ölçü sistemleri bulmaya çalışmışlardır.

Bunlardan birisi M.Ö. 5'inci yüzyılda yaşamış Yunanlı ressam Polyklet tarafından geliştirilen ve günümüzde hala kullanılan "Altın Kesit" orantısıdır. Yapılan çalışmalar sonucunda altın kesit kuralının vücuda uygulanması sonucunda, vücuttaki anatomik ayırım noktaları ile çakışma olduğu görülmüştür (Erdoğan, 1993. s.146).

Vücut oranlamasında 8'li bölme günümüzde en çok kullanılan ve iyi sonuçlar veren bir sistem olarak görülmektedir. Bunun anlamı, temel ölçüler belli iken yardımcı ölçülerin bu bölünme oranı ile bulunması ve bulunan ölçü üzerine rahatlık, moda etkisi paylarının verilmesi ile kalıpta kullanılacak ölçülerin elde edilmesi demektir. Ancak bu oranlar yalnız normal vücut ölçülerine sahip olan bireyler için geçerlidir. Vücudun çeşitli yerlerinde normal beden yapılarına göre farklılık gösteren özellikler bulunduğu durumlarda (omuz düşüklüğü, eğimli duruş, oransız boy, geniş kalça, iri veya küçük göğüs, şişmanlık veya zayıflık v.b.) cinsiyet farklılığı ve moda baskısı gibi faktörler orantı biliminin değişmez kurallarında sapmalar yaratabilir (Erdoğan, 1993. s.147).

2. ERGONOMİ

Ergonomi ismi ilk kez 1949 yılında İngiltere’de ortaya atılmıştır. Ergonominin gelişimi özellikle 2. Dünya Savaşı süresince askeri alanda devam eden teknolojik rekabettir. Savaş sırasında üretilen makinelerde istenilen başarının elde edilememesi insan özelliklerinin göz ardı edilmemesinin gereğini ortaya koymuştur.

Ergonomi, eski Yunanca iş anlamına gelen Ergon ve Nomos’tan türetilen ve ilk kez İngiliz Murrel tarafından kullanılan bir sözcüktür. İnsanlar ergonomi ve gereklerinden bilinçsiz de olsa ilk çağlardan bu yana yararlanmışlardır. Ancak bir bilim olarak ilk çalışmalar F. W. Taylor’a aittir.

Ergonomi, insanların anatomik (fiziksel olarak kas özelliklerini, vücut yapısına ait özellikler), antropometrik karakteristiklerini (insan vücuduna ait boyutsal özellikler, boy, kilo, iskelet sistemi, fizyolojik kapasite ve toleransları) göz önünde tutarak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile oluşabilecek organik ve psikososyal baskılar karşısında, sistem verimliliği ve insan-makine-çevre uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan çok disiplinli bir araştırma ve geliştirme alanıdır. Ergonomi iki açıdan ele alınmaktadır; bunlardan üretim vasıtaları ergonomisi, üretim araç ve gereçlerinin ergonomik verilere uygunluğunu; ürün ergonomisi ise, üretilecek malların bunu kullanacak olan toplumun antropometrik ölçü ve şartlarına uyumunu ifade etmektedir (www.kho.edu.tr/yayinlar, 2004).

3. ANTROPOMETRİ

İnsan hayatı boyunca çeşitli evreler geçirir ve farklı gelişim özellikleri gösterir. Geçirilen evreler kişinin genetik yapısı ve çevresel etmenlere göre gerçekleşmektedir. Her bireyin ve her toplumun yapısı farklı olduğu için kendine özgü antropometrik özelliklere sahiptirler. İnsan vücudundaki her ölçünün bir anlamı vardır. İnsanların araç gereç ve makineleri kolayca kullanabilmeleri için antropometrik ölçülerin bilinmesine ihtiyaç vardır.

Antropometri; insan vücudunun boyutları ile ilgilenen özel bir bilim dalıdır. Bu boyutlar; uzunluk, genişlik, yükseklik, ağırlık, çevre boyutları gibi farklı teknikler içerir. Günümüze kadar insanların antropometrik ölçüleri pek çok değişik nedenlerle inceleme konusu olmuştur. Bir terzinin müşterisine dikeceği elbise için aldığı

ölçülerden başlayarak, toplu imalat yapan tekstil endüstrilerinde kullanılan antropometrik ölçüler ve numaralar, ev eşyaları ve gereçleri imal eden kuruluşların insan boyutlarını esas alan tasarım çalışmalarından, günümüzün en ileri tekniklerinin kullanıldığı uzay uçuşlarına kadar pek çok alanda, klasik antropolojinin ölçme teknikleri kullanılmıştır (Erkan, 2003. s.109).

Antropometrik araştırmalardan elde edilecek değerlerin tutarlılığı açısından bazı kurallara uyulması gerekmektedir. Ölçü çıplak veya az giysi üzerinden alınmalıdır. Ölçüm sırasında, oturlan ya da ayakta durulan zemin ağırlık nedeni ile deforme olmayacak bir yapıya sahip olmalıdır. Ayrıca ölçüm vücudun her iki tarafından yani simetrik olarak gerçekleştirilmelidir (Süer, 1992. s.15).

Ergonomik amaçlarla antropometri yaklaşımında Statik Antropometri ve Dinamik Antropometri olarak bilinen iki farklı metot geliştirilmiştir.

3.1. Statik Antropometri

Geleneksel olarak, statik antropometri durağan haldeki vücudun fiziksel öğeleri ve karakteristiklerinin ölçülmesiyle ilgilenir. Bir gözlükten, okul sırasına kadar çok değişik tasarım amaçlarını içeren antropometrik ölçümler, önceleri savaş araçları ve konfeksiyonda kullanılmak üzere ele alınmıştır (Toka, 1978. s.133-134).

3.2. Dinamik Antropometri

Durağan vücut ölçüleriyle eylemsel vücut ölçüleri arasında tasarım amaçlarına uygun olarak değişiklikler olmaktadır. Dinamik antropometri insanın devinimsel ölçüleri ile ilgilenen bir sistemdir.

Vücudun belli bölümünün hareketsiz durumu, ağırlık merkezi ve hacim gibi belli fiziksel özellikleri ve boyutlarının belirlenmesinde ergonomik iş alanlarının ve giysilerin tasarımında antropometrik ölçümler esas alınır. Ancak giysi tasarımı için sadece vücut ölçüleri yeterli olmamaktadır. Giysi yapısının belirlenmesinde insan vücuduna hareket kazandıran eklemler ve vücudun dinamik özellikleri önemli faktörlerdendir (Gönen, Bayraktar, Özgen, 1991. s.118).

4. Giysi Tasarımı

Giyim, insanın varolmasıyla ortaya çıkan bir kavramdır. İnsanlar giyimi ilk önce vücutlarını örtme ihtiyacı duydukları için kullanmışlardır. Bu ihtiyaç zamanla sosyal hayatın gelişmesiyle değişmiş ve giyim sosyal statü göstergesi haline gelmiştir.

Her tek kişiye giysi dikimi olan terzilikle bu kadar yüksek talebe cevap verilemediğinden, dikiş makinesinin ilk kullanıma alındığı 1870'li yıllardan beri seri üretim olan hazır giyim gündeme gelmiştir (Erdoğan, 1999. s.453).

Giysi, insan vücut formu ve özelliklerine uygun olarak, modanın etkisiyle belirlenen model doğrultusunda hazırlanan bir kalıp ile kesilen kumaşın, dikim işlemiyle bir araya getirilmesiyle elde edilmektedir (Bozkurt, 1995. s.4).

Giysi ile vücut arasında üç boyutlu uyum gerekmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda giysi üretimini sağlayacak bazı faktörler şunlardır:

- Vücut, eni-boyu ve derinliği olan hacimsel bir oluşumdur.
- Vücutta birbirlerine göre boyutsal farklılıklar gösteren kısımlar vardır (gövde, kol, bacak, baş gibi).
- Gövde, kol, bacak ve baş gibi birbirlerine göre orantılı boyutsal özellikler gösterir.
- Vücutlar, kadınsı, erkeksi ve bebeksi-çocuksu-genç özellikli farklılıklara sahiptir.
- Büyük çoğunluğu oluşturan ve bu nedenle normal kabul edilen vücut yapılarına göre farklılık gösteren vücutlar vardır.
- Vücudun üst ve altı geniş, ortası dardır. Bu nedenle vücut, dar tabanları yapışık iki kesik koni şeklindedir. Durağan vücutla hareket halindeki vücut arasında boyutsal farklılık vardır (Erdoğan, 1999. s.453).

Hazır giyim sektöründe, üretim pazar araştırması yapılarak başlar. Üretime başlamadan önce ilk olarak hitap edilecek kesim belirlenmelidir. Hitap edilecek kesim; ülke, cinsiyet, yaş, beklentilerin tahmini ile sosyal ve ekonomik seviyenin belirlenmesi sonucu ortaya çıkar. Tüm farklılıklar vücut tiplerini de etkilediği için hazır giyim üretimi ile doğrudan ilgilidir.

Büyük beden bayanların, giysi içinde rahat hareket etmeleri için, giysilerin ergonomik yapıya sahip olması büyük önem taşımaktadır. Üretilen giysiler, tüketici taleplerine uygun özellikler taşımalıdır. Giysinin kullanım konforu olması ve vücut hareket ettiğinde, esnek bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Giysinin bu özelliklere sahip olması giysinin ergonomik olmasına bağlıdır.

Hazır giyim alanı için, yeni bir uzmanlık alanı olan büyük beden kalıp hazırlama sistemi, öncelikle büyük beden anatomisini bilmeyi gerektirmektedir. Çünkü büyük beden vücut yapısı, normal bedene göre deforme olmuş ve yapısı değişmiş bir vücut özelliği taşımaktadır. Büyük beden kadınlar, boyun, sırt, bel, kalça ve karın bölgelerinde normal vücutlara göre farklı bir yapıya sahiptir (Detering, 2003. s.1). Bu nedenlerden dolayı kalıplar hazırlanırken bu farklılıklar göz önünde bulundurularak özel kalıplar hazırlanmalıdır.

Piyasada çalışılan kalıplarda, hesaplamaların ve sabit ölçülerin pek çoğunun tam olarak neyi ifade ettiği bilinmediğinden kalıp çizim işlemleri ezbere yapılmaktadır. Diğer taraftan kalıbı çıkarılacak olan model, kullanılan çizim metoduna temel teşkil eden standart vücut formlarından sapmalar (dik duruş, kamburluk, şişmanlık vb.) gösterdiği takdirde, elde edilen kalıpların bedene uyumu mümkün olmamaktadır (Mete, 2001. s.71).

Büyük beden kalıp hazırlama, ayrı bir uzmanlık gerektirir. Ergonomi, antropometri ve anatomi bilimlerinin birlikte kullanılması ile genç büyük beden tüketicisi bayanların vücut tiplerine uygun özel kalıplar hazırlanmalıdır.

PROBLEM CÜMLESİ

Genç büyük beden tüketicisi bayanların gömlek-bluz ve pantolonda karşılaştıkları **model** ve **kalıp** kaynaklı sorunların incelenmesi.

AMAÇ

Araştırmanın amacı; genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan model ve kalıp kaynaklı sorunların belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda,

1. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların kişisel özellikleri nelerdir?
2. Genç büyük beden gömlek-bluzda model özelliği nedeni ile karşılaşılan sorunlar nelerdir?
3. Genç büyük beden pantolonda model özelliği nedeni ile karşılaşılan sorunlar nelerdir?
4. Gömlek-bluz kalıplarının ve kalıplarda kullanılan ölçülerin vücut ölçülerine ve vücut tipine uygunluğu ile ilgili karşılaşılan sorunlar nelerdir?
5. Pantolon kalıplarının ve kalıplarda kullanılan ölçülerin vücut ölçülerine ve vücut tipine uygunluğu ile ilgili karşılaşılan sorunlar nelerdir? sorularına cevap aranarak çözüm önerileri getirmektir.

ÖNEM

Değişen hayat şartları ve fast food alışkanlıkları günümüzde şişmanlığın artmasına sebep olmaktadır. Dünya nüfusunun altıda birinin şişman olması gerçekten büyük bir sorundur. Bu sayının da gün geçtikçe hızla artması ve genç nüfusun giderek şişman bir nesil haline gelmesi korkutucudur.

Gençler okul ve çalışma hayatında düzgün ve dengeli beslenemediklerinden şikayetçi olmaktadır. Hayatın yoğunluğundan dolayı kendi yeme içmelerine dikkat edemediklerini ve spora vakit ayıramadıklarını söylemektedirler.

Genç büyük beden tüketicisi bayanların kendilerine uygun giysi bulamadıkları gündeme gelmiştir. Kendi bedenlerine uyacak modellerin hep koyu renk olduğundan ve modellerinin moda uygun olmadığından şikayetçilerdir. Büyük beden kıyafetlerin genellikle orta yaş grubuna hitap ettiğini ve kendi yaş grubunda küçük bedenlere yapılanların kendilerine de yapılmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük beden giysi kalıplarının üstlerine oturmadığı da görülmektedir. Büyük beden giysi kalıplarında yapılan bir yanlışlık küçük beden kalıplarına pay verilerek oluşturuluyor olmasıdır. Kalıplar bu şekilde elde edildiği zaman da büyük beden giysi tüketicisi bayanlar giydiklerinde göğüs, bel, kalça, kol formu, ağ formu gibi yerlerinin vücuda uyum sağlamadığı görülmektedir.

Büyük beden giysilerde ergonomi ve konfor çok önemlidir. Fazla kilodan dolayı zaten hareketlerini kısıtlamaktadırlar. Bir de giydikleri giysilerden rahatsızlık duymaları sıkıntılı durumlar ortaya çıkarmaktadır. Giydikleri giyside kolay hareket etmeli ve içinde kendilerini rahat hissetmelidirler.

Büyük beden giysiler model olarak daha çok orta yaş ve yaşlı gruba hitap etmektedir. Hazır giyim firmalarında yeni genç büyük bedene uygun tasarımlar yapılmaya başlanmıştır. Model olarak gençlere uygun tasarımlar yapılmaya başlanmasına karşın, giysilerin kalıplarında sorun yaşandığı görülmektedir. Orta yaş ve yaşlı gruba uygulanan kalıplar gençlere uygulanmamalıdır. Çünkü genç yaş grubunda, yaştan ve yaşla birlikte gelen çeşitli sebeplerden dolayı vücutta oluşan deformasyonlar (sarkmalar, eğilmeler, şekilsiz aşırı yağlanmalar) yoktur.

Genç büyük beden tüketicisi bayanların, gömlek-bluz ve pantolonda model ve kalıp kaynaklı sorunları tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırma ile; genç büyük beden tüketicisi bayanların giyimlerine yönelik model ve kalıp kaynaklı beklentilerinin bir kısmının da olsa karşılanacağı düşünülmektedir.

VARSAYIMLAR

1. Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak için taranan kaynaklar yeterli ve güvenilirlerdir.
2. Araştırmanın örneklemini oluşturan kişiler ankete samimi ve doğru cevap vermişlerdir.

SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırmanın konusu genç büyük beden tüketicisi bayanların, büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda model ve kalıp kaynaklı karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi ile sınırlıdır.
2. Bu araştırmanın konusu genç büyük beden tüketicisi bayanların, büyük beden giysilerinden pantolonda model ve kalıp kaynaklı karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın örneklem grubu 18-35 yaş arası genç yaş grubu, Ankara ilinde yaşamakta olan genç büyük beden tüketicisi bayanlarla sınırlıdır.
4. Araştırma veri toplama amacı olarak kullanılan anketlere verilen cevaplarla sınırlıdır.
5. Örnekleme oluşturan kişilerin gömlek-bluz ve pantolon beden numaralarından 44-54 beden aralığı ile sınırlıdır.

TANIMLAR

GİYSİ: İnsan vücut formu ve ölçülerine uygun olarak, modanın etkisi ile belirlenen model doğrultusunda hazırlanan bir kalıp ile kesilen kumaşın, dikim işlemi ile biraraya getirilmesi ile elde edilen örtünmeye ve doğa şartlarına karşı korunmaya yarayan bir araçtır.

ERGONOMİ: Ergonomi sözcüğü, Yunanca "**Ergon**" ve "**Nomic**" sözcüklerinden oluşmaktadır. Ergon, iş anlamına, nomic ise kural anlamına gelmektedir. Ergonomi, bazı ülkelerde İnsan Faktörleri Mühendisliği veya İş Bilimi adları ile anılmaktadır.

Ergonomi, İnsanların anatomik özelliklerini, antropometrik özelliklerini, fiziksel kapasitelerini ve toleranslarını göz önüne alarak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile olabilecek organik ve psiko-sosyal stresler karşısında, sistem verimliliği ve **insan-makine-çevre** uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan disiplini bir araştırma geliştirme aracıdır.

Ergonomi ismi ilk kez 1949 yılında İngiltere’de ortaya atılmıştır. Ergonominin gelişimi özellikle 2. Dünya Savaşı sırasında hız kazanmıştır. Bunun en temel nedeni 2. Dünya Savaşı süresince askeri alanda devam eden teknolojik rekabettir. Savaş sırasında üretilen makinelerde, istenilen başarının elde edilememesi, insan özelliklerinin göz ardı edilmemesi gereğini ortaya koymuştur.

GİYSİ ERGONOMİSİ: İnsan vücut formuna göre hazırlanan giysilerin, vücut hareketleri ve dış etkenler karşısında hareket serbestliği sağlamasıdır.

KONFOR: Kullanılan eşya veya materyallerin rahat ve huzurlu olma halidir.

GİYSİ KONFORU: İnsan vücut formuna göre hazırlanan giysilerin rahat ve huzurlu olmasıdır.

ŞİŞMANLIK: Vücut ağırlığının olması gerekenden daha fazla olmasıdır. Şişmanlık, vücutta yağ dokusu oranının artması sonucu ortaya çıkan bir tablodur. Şişmanlık, klinik muayeneler, boy ve ağırlık ölçümleri alınıp bununla ilgili standartlar ile kıyaslanması, deri kalınlığının ölçülmesi gibi yöntemlerle saptanır. Bir kişinin vücut ağırlığı beden kitle indeksi ile ilgili standart değerler kullanılarak hesaplanır.

OBEZİTE: Vücutta fazla yağ birikmesi sonucu ortaya çıkan ve mutlaka tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Obezite, besinlerle alınan enerji miktarının, metabolizma ve fizik aktivite ile tüketilen enerji miktarını aştığı durumda ortaya çıkar.

Obezite, insan vücudunda kalp ve damar sistemi, solunum sistemi, hormonal sistem, sindirim sistemi gibi sistemleri etkileyen ve birçok önemli rahatsızlığa zemin hazırlayan bir hastalıktır.

ANTROPOMETRİ: İnsan vücudunun boyutları ile ilgilenen bir bilim dalıdır. Antropometri, tasarlanacak sisteme veya mekana ilişkin kullanıcının ihtiyaç duyduğu donanımın, aygıtların yakın çevresindeki otomobilden, giysiye bütün nesnelere tasarlanmasında etkin olan, hareketli ve/veya hareketsiz durumda vücut ölçülerinin, kapasitelerinin bilimsel ölçüm yöntemleri kullanılarak saptanmasını amaçlar.

HAZIR GİYİM: İstatistik verilerden yararlanarak bulunan ortalama ölçüler alınarak, seri halde üretilen ve alıcının ölçülerine göre satın alınan giyim eşyasının tümüdür.

BÜYÜK BEDEN: Giysiler yapıldıkları kalıplara göre bedenlere ayrılmaktadır. 36-42 bedenleri arası küçük beden, 44 ve üstü bedenler ise büyük bedene girmektedir.

BÖLÜM II

İLGİLİ KAYNAKLAR

www.kho.edu.tr/yayinlar/obezite.html (2004): Ergonomi, insanların anatomik (fiziksel olarak kas özelliklerini, vücut yapısına ait özellikler), antropometrik karakteristiklerini (insan vücuduna ait boyutsal özellikler, boy, kilo, iskelet sistemi fizyolojik kapasite ve toleransları) göz önünde tutarak, endüstriyel iş ortamındaki tüm faktörlerin etkisi ile oluşabilecek organik ve psikososyal baskılar karşısında, sistem verimliliği ve insan-makine-çevre uyumunun temel yasalarını ortaya koymaya çalışan çok disiplinli bir araştırma ve geliştirme alanıdır. Ergonomi iki açıdan ele alınmaktadır; bunlardan üretim vasıtaları ergonomisi, üretim araç ve gereçlerinin ergonomik verilere uygunluğunu; ürün ergonomisi ise, üretilecek malların bunu kullanacak olan toplumun antropometrik ölçü ve şartlarına uyumunu ifade etmektedir.

Mete (2001): “Doğrudan Vücut Ölçülerine Dayalı, Vücuda Tam Oturan Yeni Bir Bayan Üst Beden Temel Kalıp Hazırlama Tekniğinin Geliştirilmesi” adlı araştırmasında, insan vücudu çok çeşitli boyut ve şekillerde olduğundan, hâlihazırda kullanılmakta olan kalıp çizim sistemlerinin biraz daha geliştirilmesi ve vücuda çok daha iyi uyum gösteren, vücudu saran yeni bir kalıp hazırlama sisteminin geliştirilmesi gerektiği savunulmuştur.

Kayış, Özok (1989): “Türk Erkek Toplumunun Antropometrik Ölçülerinin Belirlenmesi” adlı araştırmasında antropometrinin hangi ölçüm metodları kullanılarak saptanması gerektiğinden söz etmiştir.

Detering (2003): “Dünya Şişmanlarken” adlı araştırmasında büyük beden farklı yerlerinde orantısız ölçülere sahip vücut yapıları için özel model ve kalıp yöntemleri kullanılması gerektiğini savunmuştur.

Kaynak (2005): “Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Büyük Beden Kıyafetlerden Ceket ve Pantolonda Karşılaştıkları Model ve Kalıp Kaynaklı Problemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmasında büyük beden kullanıcısı bayanların büyük beden kıyafetlerinden ceket ve pantolonda vücut yapılarına ve moda uygun olanları bulmada sıkıntı yaşadıklarını ayrıca büyük beden kalıplılığının ayrı bir uzmanlık gerektirdiğini savunmuştur.

Kalınkara, Kayabaşı (1995): 5. Ergonomi Kongresinde yayınlanan “Hazır Giyim Sektöründe Boyutsal (Antropometrik) Ölçülerin Önemi” adlı çalışmada insanların boyutsal ölçüleri arasında önemli farklılıklar olduğu, insanın kullandığı giysilerin vücuda uyması ve hareket serbestliği sağlaması içinse hazırlanacak olan kalıpların antropometrik ölçülerden yararlanılarak hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Türk insanın ölçülerine dayalı standart kalıplar olmaması önemli bir sorun olarak görülmüş, giysi tasarımına yönelik antropometrik ölçülerin belirlenmesinin giysinin vücuda uyması, fonksiyonel olması ve rahat hareket olanağı sağlayacağı savunulmuştur.

Vural, Çivitçi, Ağaç (2001): 8. Ulusal Ergonomi Kongresinde yayınlanan “Giysi Tasarımına Ergonomik Yaklaşım” adlı çalışmalarında Ergonominin ve Antropometrinin giysi tasarımındaki yeri ve önemi açıklanmıştır. Bir giysinin ihtiyacı karşılama düzeyinin öncelikle ergonomik faktörlerin ürün üzerinde bulunmasını gerektirdiği öne sürülmüştür. Hazır giyim sektöründe üretilen ürünlerin tasarımında ergonomik unsurların ne derece dikkate alındığını belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda sektör ve tüketiciler için öneriler getirilmiştir.

Erdoğan, İllez (2004): “Giysilerde Esneme Konforu” adlı çalışmalarında insan vücudunda hareket halinde meydana gelen boyut değişimleri üzerinde durulmuş, giysilerde konforun sağlanabilmesi için hareket serbestliği sağlayan ve vücutta meydana gelen boyut değişimlerine uyum sağlayan kumaşlar kullanılması gereğine değinilmiştir.

Kuru, Solak, Soyal (2004): “Ergonomik Açıdan Giyside Konfor Noktaları” adlı çalışmada rahat olma anlamına gelen konfor giysi açısından ele alınmıştır. Bireyler arası

anatomik farklılıklara da değinilen çalışmada farklı vücut tiplerinden ve giysi tasarımında bu vücut tipleri ile beden hareketlerine dikkat etmenin gereğinden bahsedilmektedir.

Çalışma hazır giyim sektöründe üretilen alt beden grubunda yer alan pantolonda, vücut–giysi uyumuyla ortaya çıkan ve konfor noktaları olarak isimlendirilmiş noktaların belirlenmesi ve bu noktalara dikkat çekmek amacıyla yapılmıştır.

Kuru, Kaynak (2008): “14. Ulusal Ergonomi Kongresi” nde yayınlanan “Büyük Beden Tüketicilerin Pantolonda Yaşadıkları Ölçü ve Kalıp Kaynaklı Sorunlar” adlı çalışmalarında hazır giyim sektöründe ürün portföyü incelendiğinde üretimin çoğunlukla 36-38-40 bedende yoğunlaştığı, 42 beden ve üzeri büyük beden olarak kabul edilmekte ve daha sınırlı sayıda üretim yapılmakta olduğundan bahsedilmiştir. Yapılan araştırmalarda ise; şişmanlıktaki artışın çok büyük bir hızla arttığına değinilmiştir. Büyük beden tüketicilerin en büyük problemi vücut ölçülerine ve moda uyumlu kıyafetler bulmakta zorlanmaları ele alınmıştır. Yaygın kanının aksine büyük beden normal bedenlerin genişletilmiş hali olmadığı, vücut yapılarındaki ve ölçü dağılımlarındaki farklılıklar nedeniyle büyük beden kalıpcılığının ayrı bir uzmanlık gerektirmekte olduğuna değinilmiş ve hazır giyim üreticilerinin nelere daha çok dikkat etmeleri gerektiğinden de bahsedilmektedir.

Kuru, Kaynak (2008): “Konfeksiyon Teknoloji” dergisinde “Büyük Beden Tüketicilerin Ceketle Yaşadıkları Ölçü Kaynaklı Sorunlar” adlı makalede büyük beden giysilerden ceketle karşılaşılan ölçü ve kalıp kaynaklı sorunlara değinilmiştir. Hazır giyimde üretim yapan firma sayısında görülen hızlı artışa rağmen büyük beden ölçü tablosunun bulunmaması ve firmaların kendilerine ait ölçü sistemleriyle çalışmaları nedeniyle büyük beden tüketicisi bayanların vücut ölçülerine uygun kıyafet bulmada sıkıntı çekerken farklı giysilerde farklı sorunlar yaşadıklarından da bahsedilmektedir.

Kuru, Solak (2005): “5th International İstanbul Textile Conference”nde “Large Size Woman Body And Clothing Desing (Büyük Beden Kadın Vücudu ve Giysi Tasarımı)” adlı çalışmada büyük beden kadın vücudu ve giysi tasarımı ile ilgili üretici firmaların ideal giysi üretmelerine değinilmiştir. Hareket serbestliği ve kullanım kolaylığı açısından büyük beden kadınların öncelikli giysi tercihleri arasında yer alan

pantolon, çalışmanın konusu olarak ele alınmış ve büyük beden tüketicilerin kullandığı pantolonlarda karşılaştığı problemler ergonomik açıdan değerlendirilmiştir.

Kuru, Kaynak (2005): “Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Büyük Beden Kıyafetlerden Cekette Karşılaştıkları Model Kaynaklı Problemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmalarında taleplerin karşılanabilmesinin, giysilerin vücuda uyumunu sağlamak için ölçülerin ergonomik ve antropometrik açıdan dikkate alınmasından bahsedilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren, örneklem, veri toplama teknikleri ile veri toplama aracı ve veri analiz teknikleri yer almaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın kapsamı “Genç Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Gömlek-Bluz ve Pantolonda Karşılaştıkları Model ve Kalıp Kaynaklı Sorunların İncelenmesi” olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede araştırmanın yürütülmesinde betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi, literatür tarama yolu ile oluşturulduktan sonra büyük beden kullanıcısı bayanların görüşlerini belirlemede anket kullanılmıştır. Araştırma ankete dayalı veriler üzerinden yürütülmüştür.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde yaşamakta olan genç büyük beden giysi tüketicisi bayanlar oluşturmaktadır.

Örneklem grup, genç büyük beden giysi kullanıcısı 18-35 yaş arasındaki genç bayanlar olarak belirlenmiştir. Her yaş grubunun kendine özgü fiziksel özellikleri vardır. Bu nedenle Ankara ilindeki genç gruba giren bayanlar arasından 44-54 beden aralığında giysi kullanan bayanların hazır giyim sektöründe satın aldıkları büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda model ve kalıp kaynaklı sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri ve Aracı

Araştırmanın kapsamı, genç büyük beden tüketicisi bayanların büyük beden kıyafetlerden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaştıkları model ve kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun hazırlanabilmesi için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca anket sorularını hazırlamada yardımcı olması amacı ile genç büyük beden tüketicisi bayanlarla görüşmeler yapılarak yaşanan sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bilgilerden hareketle hazırlanan anket taslağında yer alan soruların işlerliğini tespit etmek amacı ile pilot çalışma yapılmıştır. Anketler genç büyük beden kullanıcısı 18-35 yaş arası 20 bayana uygulanmıştır.

Pilot uygulama sonunda ankette belirlenen aksaklıklar düzeltilmiş, eksik bulunan bölümler tamamlanarak anket formu tekrar düzenlenmiştir.

Yapılan düzenlemelerden sonra hazır giyimde üretilen genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda yaşanan model ve kalıp kaynaklı sorunları belirlemek amacı ile anket formu belirlenen genç yaş grubuna giren tesadüf örnekleme yoluyla belirlenen 100 bayana uygulanmıştır.

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; örneklem grubu bayanların kişisel bilgileri yer almaktadır. İkinci bölümde; genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan model kaynaklı sorunlara ilişkin sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise; genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin sorular yer almaktadır.

Anket formu üçlü likert dereceleme ölçeği tipinde hazırlanmıştır. Her zaman (3), bazen (2), hiçbir zaman (1) şeklinde puanlandırılmıştır. Anket formunun güvenilirliğini belirlemek amacı ile hesaplanan Alfa katsayısı 0,963 olarak belirlenmiştir.

Seçenekler	Ağırlıkları	Sınırları
Her zaman	3	2.51-3.00

Bazen	2	1.51-2.50
Hiçbir zaman	1	1.00-1.50

Veri Analiz Teknikleri

Verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Örneklem grubunu oluşturan 100 bayana uygulanan anket formları, araştırmacı tarafından numaralandırılarak elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler “SPSS” (Statistical Package For Social Sciences) programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun genç büyük beden giysi tüketicisi bayanlara uygulanması ile elde edilen bulgular tablolafıtırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; örneklem gruba ait kişisel bilgilerin tespit edilmesine yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde; araştırmanın konusu olan, genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda model kaynaklı karşılaşılan sorunlara yönelik sorular ve elde edilen bulgular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise; genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda kalıp kaynaklı karşılaşılan sorunları tespit etmeye yönelik sorular ve elde edilen bulgular yer almaktadır.

Örneklem gruba ait kişisel bilgiler

Alt problem 1: Genç büyük beden kullanıcısı bayanların kişisel özellikleri nelerdir?

Bu bölümde, araştırmanın birinci alt probleminde araştırmaya katılan genç büyük beden kullanıcısı bayanların kişisel özelliklerini tanımaya yönelik sorulardan elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 1

Örneklem Grubun Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

Yaş grupları	Sayı	%
18-23	44	%44
24-29	20	%20
30-35	36	%36
Toplam	100	%100

Araştırmanın örneklemini 18-35 yaş arası genç büyük beden giysi kullanıcıları bayanlar olarak belirlenmiştir. Tablo 1’ de 18-35 yaş arası genç büyük beden giysi kullanıcıları bayanların yaş gruplarına göre dağılımı görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan bayanlardan % 44’ünün 18-23 yaş arası, % 20’sinin 24-29 yaş arası, % 36’sının ise 30-35 yaş arasında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bayanların çoğunluğunu % 44 ile 18-23 yaş grubu oluşturmaktadır.

Tablo 2
Örneklem Grubun Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Öğrenim durumu	N	%
Lise	24	%24
Üniversite	56	%56
Yüksek lisans	16	%16
Doktora	4	%4
Toplam	100	%100

Tablo 2 incelendiğinde, örneklem grubu oluşturan bayanların % 56’sının üniversite eğitimi aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan bayanların yarısından çoğu üniversite ve üzeri eğitim almışlardır.

Tablo 3
Örneklem Grubun Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek	N	%
Mühendis	4	%4
Mimar	1	%1
Asistan	4	%4

Ev hanımı	17	%17
Memur	18	%18
Öğrenci	45	%45
Özel sektör	11	%11
Toplam	100	%100

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan bayanların yarısına yakın bir kısmı % 45 ile öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrenci gruptan sonra memur bayanlar gelmektedir.

Tablo 4
Örneklem Grubun Beden Numaraları

Beden No	Gömlek-Bluz Sayı	Gömlek-Bluz %	Pantolon Sayı	Pantolon %
44	53	% 53	38	%38
46	27	% 27	34	%34
48	13	% 13	14	%14
50	4	% 4	7	%7
52	2	% 2	5	%5
54 ve üstü	1	% 1	2	%2
Toplam	100	% 100	100	%100

Tablo 4'te örneklem grubun gömlek-bluz ve pantolondaki beden numaralarına ait bulgular verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde, örneklem grubun genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolondaki beden numaralarının çoğunlukla 44-48 beden aralığında olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere bakıldığında örneklem grubun gömlek-bluz ve pantolonda her zaman aynı bedeni kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 5
Örneklem Grubun Gömlek-Bluz ve Pantolon Satın Alma Sıklıkları

Satın Alma	Gömlek-Bluz Sayı	Gömlek-Bluz %	Pantolon Sayı	Pantolon %
1	1	% 1	3	%3

2	2	% 2	14	%14
3	14	% 14	26	%26
4 ve üstü	83	% 83	57	%57

Tablo 5 incelendiğinde örneklem grubun bir yıl içerisinde gömlek-bluz ve pantolon satın alma sıklıklarının dört ve üstü olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6

Örneklem Grubun Gömlek-Bluz ve Pantolonda Tadilat Yaptırması

Gömlek-Bluz ve Pantolonda Tadilat Yaptırma Oranları	N	X	SS
Gömlek-bluzda tadilat yaptırıyor musunuz?	100	1,27	0,489
Pantolonda tadilat yaptırıyor musunuz?	100	1,76	0,571

Tablo 6 incelendiğinde (X) ortalamalara göre, örneklem grubun gömlek-bluzda (X =1,27) hiçbir zaman tadilat yaptırmadıkları anlaşılmaktadır. Gömlek-bluzda tadilat yaptırılacak kadar fazla sıkıntı yaşamadıkları düşünülmektedir.

Pantolonda (X =1,76) bazen tadilat yaptırdıkları anlaşılmaktadır. Pantolonda bazen tadilata ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Örneklem grubunun satın aldığı pantolonlarda tadilat yaptırmasından, vücuda uyumunda sıkıntı yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu sorunun nedeni olarak da, büyük beden giysilerin orta yaş ve üstü gruba hitap etmesi ve onların vücut özelliklerine göre üretilmesi olarak düşünülmektedir. Büyük beden üreticileri gençlere yönelik “genç büyük beden” olarak da üretim yapıyor ise; hitap ettikleri grubun vücut özelliklerini, zevklerini ve isteklerini inceleyerek elde ettikleri sonuçlara göre temel kalıpları hazırlamalı ve üretimlerini yapmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 7
Örneklem Grubun Gömlek-Bluz ve Pantolonda Tadilat Yaptırdıkları Bölümler

		Uzatma		Kısaltma		Daraltma		Genişletme		Normal	
		sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
		1	%	1	%	1	%	1	%	1	%
Gömlek Bluz N=100	Beden genişliği	–	–	–	–	6	%6	2	%2	92	%92
	Beden boyu	5	%5	12	%12	–	–	–	–	83	%83
	Kol genişliği	–	–	–	–	5	%5	–	–	95	%95
	Kol boyu	1	%1	10	%10	–	–	–	–	89	%89
	Yaka genişliği	–	–	–	–	4	%4	1	%1	95	%95
Pantolon N=100	Bel genişliği	–	–	–	–	34	%34	3	%3	63	%63
	Kalça genişliği	–	–	–	–	9	%9	3	%3	88	%88
	Ağ uzunluğu	3	%3	–	–	–	–	–	–	97	%97

Diz genişliği	–	–	–	–	–	–	–	2	%2	98	%98
Paça genişliği	–	–	–	–	32	%32	–	–	–	68	%68
Pantolon boyu	1	%1	54	%54	–	–	–	–	–	45	%45

Tablo 7’de örneklem grubunun gömlek-bluz ve pantolonda tadilat yaptırdıkları bölümler ve yüzdeleri verilmiştir. Araştırmaya katılan ve gömlek-bluzda tadilata ihtiyaç duyan bayanlardan %6’sının beden genişliğinde daraltma, %2’sinin ise genişletme yaptırdığı görülmüştür. Beden boyu ile ilgili sorun yaşayan bayanlardan %5’i beden boyunda uzatma yaptırırken %12’si kısaltma yaptırmıştır. Kol genişliği ile ilgili sorun yaşayan bayanlardan %5’i kol genişliğinde daraltma yaptırmıştır. Araştırmaya katılan bayanlardan kol boyunda sorun yaşayanların %1’i kol boyunda uzatma yaptırırken %10’u kısaltma yaptırmıştır. Yaka genişliğinde sorun yaşayan bayanlardan %4’ü yakada daraltma, %1’i ise genişletme yaptırdığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan genç bayanların tadilat yaptırdıkları bölümlere ilişkin anket sonuçları incelendiğinde, genç büyük beden kullanıcısı bayanların hazır giyimden satın aldıkları gömlek-bluzun vücutlarına uyumunda sıkıntı çektikleri düşünülmektedir.

Genç büyük beden kullanıcısı bayanların satın aldıkları gömlek-bluzun vücuda uyumunda karşılaştıkları sorunlar;

- Beden genişliğinde daraltma ve genişletme,
- Beden boyunda uzatma ve kısaltma,
- Kol genişliğinde daraltma,
- Kol boyunda uzatma ve kısaltma,
- Yaka genişliğinde daraltma ve genişletme olarak ifade edilmiştir.

Yaşanılan bu sorunlar göz önünde bulundurulduğunda hazır giyimde üretilen klasik büyük beden gömlek-bluz ve pantolonun, genç büyük beden kullanıcısı bayanlara vücut uyumu ve zevk anlamında tam olarak hitap etmediği düşünülmektedir. Büyük beden üreticisi firmaların satış kitlesi içinde “genç büyük beden” kullanıcısı bayanlarda

hedefleniyorsa üretimden önce piyasa araştırması gençlere yönelik yapılması düşünülmelidir. Kol boyu ve beden boyu uzunlukları ile yaşanan sorunlara çözüm olarak droplu sistem uygulaması daha yararlı ve kullanışlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan ve pantolonda tadilat yaptırma ihtiyacı duyan bayanlardan bel genişliğinde %34'ü daraltma yaptırırken %3'ü genişletme yaptırmıştır. Kalça genişliğinde %9'u daraltma, %3'ü ise genişletme yaptırmıştır. Ağ uzunluğunda ise %3'ü uzatma yaptırdığını belirtmiştir. Diz genişliğinde %2'si genişletme yaptırırken; paça genişliğinde %32'si daraltma yaptırmıştır. Pantolon boyunda ise %1'i uzatma yaptırırken %54'ü kısaltma yaptırdığını belirtmiştir.

Örneklem grubundan elde edilen cevaplar incelendiğinde, genç büyük beden pantolonda yaşanan sorunlar olduğu ve tadilat yaptırmak zorunda kaldıkları düşünülmektedir.

Genç büyük beden kullanıcısı bayanların satın aldıkları pantolonun vücuda uyumunda karşılaştıkları sorunlar;

- Bel genişliğinde daraltma ve genişletme,
- Kalça genişliğinde daraltma ve genişletme,
- Ağ uzunluğunda uzatma,
- Diz genişliğinde genişletme,
- Paça genişliğinde daraltma,
- Pantolon boyunda uzatma ve kısaltma olarak ifade edilmiştir.

Bu sorunların yaşanmaması için; büyük beden üretimi yapan firmaların genç büyük beden kullanıcısı bayanların vücut tiplerine de dikkat etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Büyük beden giysi denilince akla genellikle orta yaş ve üstü bayanlar gelmektedir. Gençlere yönelik olarak da üretim yapıyorlarsa onların da vücut özellikleri kapsamlı bir şekilde incelenmelidir. Genç ve orta yaş bayanlar da her iki grupta büyük beden giysi kullansa bile orta yaştaki bayanların vücut deformasyonları ile gençlerin vücutlarındaki fazla kilo ve yağların birikim yerleri ve şekilleri farklıdır. Üretici

firmaların, genç yaş grubu büyük beden kullanıcısı bayanların vücut özelliklerini ayrıca incelemeleri gerektiği düşünülmektedir.

Piyasada Satılan Gömlek-Bluz ve Pantolonun Model Özelliği Açısından İncelenmesi

Genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda model ve kalıp kaynaklı karşılaşılan sorunların tespit edilmesi amacı ile yapılan bu çalışmada alt problemlere paralel olarak özellikle piyasada satılan hazır giyim gömlek-bluz ve pantolonun model özelliği açısından incelenmesi ele alınmıştır. Bu bölümde ikinci ve üçüncü alt problemi test etmeye yönelik olarak hazırlanan sorulardan elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Alt problem 2: Genç büyük beden gömlek-bluzda model özelliği nedeni ile karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Genç büyük beden gömlek-bluzda model özelliği nedeni ile karşılaşılan sorunlara yönelik bulgular aşağıda verilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formlarından elde edilen veriler tablolştırılmış ve elde edilen bulgulardan yararlanılarak alt problemler ile ilgili yorumlar yapılmıştır.

Tablo 8

Genç Büyük Beden Gömlek-Bluzda Model Kaynaklı Karşılaştıkları Problemler

Gömlek-Bluzda Karşılaşılan Model Kaynaklı Sorunlar	N	X	SS
Gömlek-bluz alırken model kaynaklı sorunla karşılaşıyor musunuz?	100	2,19	0,506
Vücut özelliğime uygun gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,93	0,685
Beğendiğim gömlek-bluzun bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	2,18	0,539
Modaya uygun gömlek-bluz modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,85	0,687
Yaş grubuma uygun modelde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,92	0,662
Yaş grubuma uygun renklerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,76	0,698
Yaş grubuma uygun desenlerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,69	0,706
Gömlek-bluzda kullanılan kup ve pens modaya uygun değil.	100	1,45	0,744
Gömlek-bluzda kullanılan kup ve pens yaş grubuma uygun değil.	100	1,49	0,732

Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri modaya uygun değil.	100	1,28	0,533
Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri yaş grubuma uygun değil.	100	1,29	0,537
Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri modaya uygun değil.	100	1,23	0,489
Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri yaş grubuma uygun değil.	100	1,24	0,495

Tablo 8. incelendiğinde genç büyük beden giysilerden gömlek-bluzda karşılaşılan model kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular görülmektedir. Sonuçlara göre örneklem grubun cevapları ve bunların aritmetik ortalaması (X) aşağıda sunulmuştur.

“Gömlek-bluz satın alırken model kaynaklı sorunla karşılaşıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların ortalama değeri (X=2,19) bazen olarak belirlenmiştir. Sonuca göre genç büyük beden giysi kullanan bayanların gömlek-bluz satın alırken model kaynaklı sorunlar yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre genç büyük beden giysi üreticilerinin; üretilecek modele karar verme ve tasarım sürecinde, model kaynaklı karşılaşılan sorunların aza indirilmesi veya giderilmesi için; tüketici grubun vücut tipi ve istekleri dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

“Vücut özelliğime uygun gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna (X=1,93) bazen cevabı verilmiştir. Sonuca göre vücut özelliğine uygun gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekildiği ortaya çıkmıştır. Buradaki esas sorun, büyük beden giysilerin sadece orta yaş ve üstü bayanlara uygun olmasıdır. Gençlerin vücut özelliklerinin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Vücut özelliğine uygun gömlek-bluz bulmada çekilen sıkıntının yaşanmaması için, üretici firmaların genç büyük bedenlerin vücut tiplerine uygun model tasarımları, ürünün vücuda uyumunda yaşanan sorunlarda kolaylık sağlayacağına inanılmaktadır.

“Beğendiğim gömlek-bluzun bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna verilen cevapların ortalama değeri (X=2,18) bazen olarak belirlenmiştir. Bu sonuca göre, genç büyük beden kullanıcısı bayanların beğendikleri modeller belirli bir bedene kadar üretilmektedir. Büyük beden giysiler genellikle orta yaş ve üstüne hitap etmektedir. Bu sebeple gençler kendi beğenilerine uygun modeller bulamamakta oldukları düşünülmektedir. Bu soruna çözüm olarak model tasarım aşamasında genç

büyük beden tüketicisi bayanların da isteklerine önem verilmesinin fayda sayılayacağına inanılmaktadır.

“Modaya uygun gömlek-bluz modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,85$) bazen şeklinde cevap verilmiştir. Genç büyük beden tüketicisi bayanların modaya uygun olan kıyafetlerden kendi bedenlerine uygun gömlek-bluz bulmalarında sıkıntı olduğu görülmektedir. Bu cevaba göre, genç büyük beden üreticisi firmaların tasarım aşamasında sadece kilo örtücü modeller değil modaya uygun modeller de oluşturmaları gerekmekte olduğu düşünülmektedir. Tasarım aşamasında tüketicilerin de istekleri göz önünde bulundurulursa müşteri memnuniyetinde artış olacağı düşünülmektedir.

“Yaş grubuma uygun modelde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,92$) bazen şeklinde cevap verilmiştir. Verilen bu cevaptan da anlaşıldığı gibi bu konuda da sorun yaşanmaktadır. Büyük beden tüketicisi bayanlar hem genç hem de orta yaş ve üstü bayanlardan oluşmaktadır. Üretici firmaların çoğu orta yaş ve üstü bayanlara uygun giysiler ürettikleri düşünülmektedir. Bu yüzden de gençler yaş grubuna uygun modelde gömlek-bluz bulmakta sıkıntı çekmektedirler. Üretici firmaların çeşitli yaş gruplarına uygun koleksiyonlar hazırlamalarının, bu konuda yaşanan sorunlara yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

“Yaş grubuma uygun renklerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,76$) ile bazen şeklinde yanıt verilmiştir. Çıkan sonuca göre bu konu ile ilgili de sıkıntı yaşanmaktadır. Büyük beden denilince fazla kiloları örtmesi amacı ile koyu renkler kullanılması gerekiyormuş gibi düşünülmektedir. Günümüzde gençler arasında da büyük beden kullanıcılarının arttığı görülmektedir ve renkler konusunda istekleri de farklıdır. Genç ya da orta yaş hangi grup olursa olsun renk konusu bir zevk olduğu için her kesime ve her zevke uyacak renkler kullanılması bu konuda sorun yaşanmasını da önleyeceği düşünülmektedir.

“Yaş grubuma uygun desenlerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,69$) bazen cevabı verilmiştir. Çıkan sonuca bakılır ise bu konuda da sıkıntı çekildiği görülmektedir. Genç bayanlar kendi yaşlarına uygun desenlerde gömlek-bluz bulamamaktadır. Üretici firmaların bu konu ile ilgili olarak da model

tasarım aşamasında hizmet verilen kesimin isteklerini dikkate alması gerekmektedir. Küçük desenler büyük bedene daha uygun, büyük desenler daha kilolu gösterir düşüncesinin de günümüzde değişikliğe uğradığı düşünülmektedir.

“Gömlek-bluzda kullanılan kup ve pens şekilleri modaya uygun değil.” sorusuna ($X=1,45$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde bu konu da çok fazla sıkıntı olmadığı görülmektedir.

“Gömlek-bluzda kullanılan kup ve pens şekilleri yaş grubuma uygun değil.” sorusuna ise ($X=1,49$) hiçbir zaman olarak cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların anket formlarına verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde ortalama olarak yarısından çoğunun bu konuda sıkıntı çekmediği görülmektedir.

“Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri modaya uygun değil.” sorusuna ($X=1,28$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Bu sonuca göre araştırmaya katılan genç bayanlar arasında bir sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri yaş grubuma uygun değil.” sorusuna ($X=1,29$) hiçbir zaman olarak cevap alınmıştır. Yaka şekillerinin yaş grubuna uygunluğu konusunda da bir sıkıntı yaşanmamaktadır.

“Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri modaya uygun değil.” sorusuna ($X=1,23$) hiçbir zaman cevabı alınmıştır. Genç büyük beden bayan kıyafetlerinden gömlek-bluzda kullanılmış olan cep modellerinin modaya uygunluğu ile ilgili olarak bir sorun yaşanmamaktadır.

“Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri yaş grubuma uygun değil.” sorusuna ise ($X=1,24$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Gömlek-bluzda kullanılan cep modellerinin yaş grubuna uygunluğu ile ilgili olarak bir sorun yaşanmamaktadır.

Tablo 8’de yer alan soruların çoğuna bazen cevabı verildiği görülmektedir. Çıkan sonuçlara bakılarak genç büyük beden bayan kıyafetlerinden gömlek-bluzda modelden kaynaklanan sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Büyük beden üreticisi firmaların modelleri üretirken, geleneksel olarak orta yaş ve üstünü düşünerek model

üretmemeleri gerekmektedir. Genç büyük beden kullanıcısı bayanlar, okul ve çalışma hayatında hareket ederken rahatlık sağlayan ve küçük bedenlerde olan şık kıyafetleri de istemektedirler. Genç büyük beden kullanıcısı bayanlar artık sadece vücutlarına uygun kıyafet bulmak istemekle yetinmemektedirler. Genç büyük beden kıyafetlerden gömlek-bluzda model kaynaklı yaşanan sorunlar bu araştırmada ortaya çıkmıştır. Çıkan bu sonuçlara bakılarak model kaynaklı sorunların artık yaşanmaması için, gençlerin istedikleri renkler, desenler ve modeller kullanılarak modern ve şık büyük beden kıyafetler üretilmelidir. Üretici firmalar bu istekleri değerlendirir ise model kaynaklı sorunların giderilmesinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Alt problem 3: Genç büyük beden pantolonda model özelliği nedeni ile karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Araştırmanın üçüncü alt problemini cevaplamak ve genç büyük beden pantolonda karşılaşılan model kaynaklı sorunları belirlemek amacı ile örneklem gruba sorulan sorular ve grup tarafından verilen cevaplar aşağıda tablo halinde sunulmuştur. Tablo 9'dan elde edilen verilere göre konu ile ilgili yorum yapılmıştır.

Tablo 9

Genç Büyük Beden Pantolonda Model Kaynaklı Karşılaşılan Problemler

Pantolonda Karşılaşılan Model Kaynaklı Sorunlar	N	X	SS
Pantolon satın alırken model kaynaklı her hangi bir sorun yaşıyor musunuz?	100	2,31	0,506
Vücut özelliğime uygun pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	2,13	0,691
Beğendiğim pantolon modelinin bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	2,27	0,529
Modaya uygun pantolon modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,87	0,706
Yaş grubuma uygun modelde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,92	0,692
Piyasadaki pantolon paça genişlikleri yaş grubuma uygun değil.	100	1,83	0,667
Piyasadaki pantolon paça genişlikleri modaya uygun değil.	100	1,69	0,662

Piyasada yaş grubuma uygun renklerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,59	0,780
Piyasada yaş grubuma uygun desenlerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.	100	1,58	0,794

Tablo 9’da genç büyük beden pantolonda karşılaşılan model kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular görülmektedir. Buna göre örneklem grubun cevapları ve bunların aritmetik ortalaması (X) ile elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

“Pantolon satın alırken model kaynaklı her hangi bir sorunla karşılaşıyor musunuz?” sorusuna (X=2,31) ile bazen cevabı alınmıştır. Bu sonuca göre genç büyük beden tüketicisi bayanların pantolon satın alırken model kaynaklı sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Büyük beden üreticisi firmalar, genç büyük beden için de giysi üretimi yapıyorlar ise gençlerin isteklerine model tasarım aşamasında dikkat etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Müşteri beğeni ve zevkine hitap edecek koleksiyon hazırlamaları model kaynaklı karşılaşılan sorunların en aza indirilmesi ya da giderilmesinde yardımcı olacağına inanılmaktadır.

“Vücut özelliğime uygun pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna (X=2,13) bazen cevabı alınmıştır. Bu sonuçtan da anlaşılacağı gibi genç büyük beden kullanıcısı bayanların vücut özelliklerine uygun pantolon bulmada sıkıntı çektikleri anlaşılmaktadır. Bu soruna çözüm olarak, genç büyük beden kullanıcısı bayanların vücut özellikleri üretimden önce incelenmelidir. Büyük beden üreten firmalar genellikle orta yaş ve üstü bayanlara hitap ettiği için onların vücut tipine uygun kalıp hazırlamakta olduğu düşünülmektedir. Gençlere yönelikte üretim yapacaklar ise gençlerin vücut tipini iyi incelemeleri, kilo fazlalarının, yağ birikimlerinin vücutlarının hangi kısımlarında daha yoğun olduğunu bilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Kalıp hazırlama aşamasında gençlere uygulanacak modellerde onların vücut tipine uygun çıkarılacak kalıpların kullanılması, orta yaş ve üstü bayanlar için de onların vücut tipine uygun kalıpların kullanılması bu konuda yaşanan sorunların aşılmasında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

“Beğendiğim pantolon modelinin bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=2,27$) ile bazen cevabı verilmiştir. Elde edilen sonuçtan anlaşıldığı gibi, genç büyük beden kullanıcısı bayanların beğendiği pantolon modellerinin kendi vücutlarına uygun bedenini bulmada sıkıntı çektikleri anlaşılmaktadır. Model tasarım aşamasında; genç büyük beden üreticisi firmaların, tüketici istek ve beklentilerini, her sezon için dikkatle takip etmeleri, müşteri memnuniyetinde artış sağlayacağına inanılmaktadır. Moda olan modellerin sadece küçük bedene uygun üretilmeleri de yanlış bir düşüncedir. Günümüzde, büyük beden kullanıcıları arasında gençler de önemli bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Sezonda trend olan ürünlerin, genç büyük bedenlere de uygun olacak şekilde üretilmelerinin bu konuda yaşanan soruna yardımcı olacağı düşünülmektedir.

“Modaya uygun pantolon modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,87$) bazen cevabı verilmiştir. Bu sonuca göre genç büyük beden kullanıcısı bayanların modaya uygunluk konusunda da sıkıntı yaşadıkları anlaşılmaktadır. Üretici firmaların koleksiyon hazırlarken sadece kilo örtücü modeller değil, modaya uygun modeller de hazırlamaları, müşteri istek ve beklentilerini karşılama konusunda çözüm olacağı düşünülmektedir.

“Yaş grubuma uygun modelde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna ($X=1,92$) bazen cevabı verilmiştir. Örneklem grubunda bu konu ile ilgili de bir sorun yaşandığı anlaşılmaktadır. Üretici firmaların, koleksiyon hazırlarken hangi yaş grubuna hitap ettiklerini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların istek ve beğenilerini dikkate alarak üretim yapmaları, bu konuda fayda sağlayacaktır. Üretim yapan firma sadece gençlere yönelik değil ise; hitap ettiği yaş gruplarına uyacak şekilde farklı modeller üretmesinin bu konuda yaşanan sıkıntıya çözüm sağlayacağı düşünülmektedir.

“Piyasadaki pantolon paça genişlikleri yaş grubuma uygun değil.” sorusuna ($X=1,83$) bazen cevabı alınmıştır. Büyük beden pantolonların paça genişlikleri genellikle basenden gelişine uygun olarak tasarlanmaktadır. Bu nedenle pantolon paçaları geniştir. Örneklem grubundaki büyük beden kullanıcısı genç bayanlar ise bu kadar geniş paça istemediklerini belirtmektedir. Üretici firmalar bu istekleri değerlendirerek gençlere yönelik modelleri hazırlarken onların isteklerine uygun paça

genişliğinde modeller de üretirler ise bu konuda ki sıkıntının giderilmiş olacağına inanılmaktadır.

“Piyasadaki pantolon paça genişlikleri moda uygun değil.” sorusuna (X=1,69) bazen cevabı alınmıştır. Sonuçtan anlaşıldığı gibi bu konu ile ilgili de sıkıntı yaşanmaktadır. Araştırmaya katılan örneklem grubu piyasada satılan pantolonların genellikle klasik kesim olduğunu belirtmektedir. Genç yaş grubu oldukları için daha modern ve moda uygun kesimler istediklerini belirtmişlerdir. Üretici firmaların, büyük beden vücut özelliklerini dikkate alarak, koleksiyonlarına moda uygun modelleri dahil etmeleri bu soruna çözüm sağlayacağına inanılmaktadır.

“Piyasada yaş grubuma uygun renklerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna (X=1,59) bazen cevabı verilmiştir. Örneklem grubunu verdiği cevaplardan anlaşıldığı gibi yaş grubuna uygun renklerde pantolon bulmada da sıkıntı yaşanmaktadır. Bu güne kadar kabul gören; koyu renkler büyük bedeni zayıf gösterir kanısına günümüzde çok fazla uyulmamaktadır. Büyük beden kullanıcısı genç bayanlar da artık büyük beden her giysinin koyu renk olmasından şikayetçidir. Moda olan ve gençlere uygun daha açık renkleri büyük bedende de görmek istediklerini belirtmişlerdir. Üretici firmalar bu istekleri dikkate aldıklarında müşteri memnuniyetinde artış olacağı düşünülmektedir.

“Piyasada yaş grubuma uygun desenlerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.” sorusuna (X=1,58) bazen cevabı verilmiştir. Verilen cevaplardan yaş grubuna uygun desenlerde pantolon bulmada da sıkıntı olduğu anlaşılmaktadır. Üretici firmaların, tasarım aşamasında piyasa araştırması yaparak hitap ettikleri yaş grubunun isteklerini belirlemeleri gerekmektedir. Çünkü beğeniler her yaş grubunda farklıdır. Büyük beden denilince tek bir grup, tek bir beğeni kitlesi gibi düşünülmesi yanlıştır. Genç yaş grubunun zevkine uygun desenleri üreticiler doğru analiz ederek modellerinde kullanırlarsa bu konuda ki sıkıntının aza indirileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan örneklem grubundan elde edilen bulgulardan anlaşıldığı gibi piyasada satılan büyük beden pantolonlarda model kaynaklı sorun yaşanmaktadır. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların pantolonda modele yönelik isteklerinin tam olarak karşılanmadığı ortaya çıkmıştır. Buradaki sonuca göre genç büyük beden giysi

üreticilerinin pantolon üretiminde, gençlerin istek ve beklentilerini doğru analiz ederek talepleri karşılamaları gerekmektedir. Genç büyük beden kullanıcısı bayanlar okul ve çalışma hayatında, giysileri ile hem rahat etmek hem de şık olmak istemektedir. Sadece bedenlerine uygun giysi bulabilmek ile yetinmek istememekte, vücuttaki fazla kilolarının örtülmesi yanında şık ve modern giysiler istemektedir. Pantolonda yaşanan model kaynaklı sorunlara çözüm olarak, tüketiciler tarafından istenilen renkler, desenler ve modeller kullanılarak, vücut tiplerine ve yaşa uygun moda olan şık tasarımlar üretilmesi gerekmektedir. Bu istekler dikkate alınarak koleksiyonlar hazırlanır ise; bundan sonra model kaynaklı yaşanan sorunlarda azalma olacağı düşünülmektedir.

Piyasada Satılan Genç Büyük Beden Gömlek-Bluz ve Pantolonun Ölçü ve Kalıp Problemleri Açısından İncelenmesi

Bu bölümde genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan ölçü ve kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır. Ölçü ve kalıp ile ilgili olarak yaşanan sorunları belirlemek amacı ile üçüncü ve dördüncü alt problemlere paralel olarak örneklem grubun cevapları değerlendirilmiş ve yorum yapılmaya çalışılmıştır.

Alt problem 4: Gömlek-bluz kalıplarının ve kalıplarda kullanılan ölçülerin vücut ölçülerine ve vücut tipine uygunluğu ile ilgili karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Gömlek-bluzda karşılaşılan ölçü ve kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir. Tablo 10 ölçülere ilişkin bulguları, Tablo 11 ise kalıp kaynaklı sorunları içermektedir.

Ölçü Kaynaklı Problemler

Tablo 10
Genç Büyük Beden Gömlek-Bluzda Ölçü Kaynaklı Karşılaşılan Problemler

Gömlek-Bluzda Ölçü Kaynaklı Karşılaşılan Problemler	N	X	SS
Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi dar geliyor.	100	1,70	0,595
Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi bol geliyor.	100	1,13	0,367

Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi dar geliyor.	100	1,63	0,630
Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi bol geliyor.	100	1,13	0,338
Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi dar geliyor.	100	1,65	0,657
Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi bol geliyor.	100	1,03	0,171
Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi dar geliyor.	100	1,73	0,601
Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi bol geliyor.	100	1,02	0,141
Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği dar geliyor.	100	1,76	0,622
Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği bol geliyor.	100	1,04	0,197
Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği dar geliyor.	100	1,55	0,672
Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği bol geliyor.	100	1,01	0,100
Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği dar geliyor.	100	1,18	0,386
Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği bol geliyor.	100	1,05	0,219
Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu kısa geliyor.	100	1,19	0,419
Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu uzun geliyor.	100	1,29	0,498

Gömlek-bluzda ölçü kaynaklı karşılaşılan problemleri tespit etmek amacı ile sorulan sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi dar geliyor.” sorusuna ($X=1,70$) bazen cevabı verilmiştir. Sonuçtan anlaşıldığı gibi, hazır giyimden satın alınan gömlek-bluzun göğüs çevresinin darlığından sorun yaşanmaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi bol geliyor.” sorusuna ($X=1,13$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Model uygulamadan önce temel kalıp hazırlama aşamasında verilecek olan bolluklar daha fazla ya da doğru ilave edilmelidir. Model özelliğine (dar form, normal form, bol form) göre, temel kalıba yapılacak bolluk ilaveleri ilegiysinin göğüs çevresinin bol veya dar gelmesinin önlenilebileceği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi dar geliyor.” sorusuna ($X=1,63$) bazen cevabı verilmiştir. Hazır giyimden alınan gömlek-bluzun bel çevresinde bazen sorun

yaşanmaktadır. Üretici firmaların bu konu ile ilgili olarak da temel kalıplarında verdikleri bollukları tekrar gözden geçirmeleri gerektiği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi bol geliyor.” sorusuna (X=1,13) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Örneklem grubun hazır giyimden aldığı gömlek-bluzun bel çevresinin bol gelmesi ile ilgili sorun yaşanmamakta olduğu anlaşılmaktadır.

Kalça çevresi ile ilgili sorulan sorularda ise, “Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi dar geliyor.” sorusuna (X=1,65) bazen cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun kalça çevresinin dar gelmesi nedeniyle sorun yaşanmaktadır. Temel kalıplarda ve model uygulanmış kalıplarda bollukların doğruluğu kontrol edilir ve gerekli düzeltmeler yapılır ise bu sorununda düzeleceği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi bol geliyor.” sorusuna (X=1,03) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun kalça çevresinin bol gelmesi ile ilgili bir sorun yaşanmamaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi dar geliyor.” sorusuna (X= 1,73) bazen cevabı verilmiştir. Burada da darlıktan şikayet edilmektedir. Üretici firmaların, büyük beden kullanıcıları bayanların vücut tiplerini tam olarak incelemeyeceği düşünülmektedir. Büyük beden kullanıcılarına yönelik araştırmalar yapılarak vücut tipleri doğru olarak incelenmelidir. Büyük beden vücut özellikleri tam olarak analiz edildikten sonra temel kalıpların yeniden oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi bol geliyor.” sorusuna (X=1,02) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun kol evinin bol gelmesiyle ilgili bir sorun yaşanmamaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği dar geliyor.” sorusuna (X=1,76) bazen cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzda kol genişlik ölçülerinden olan pazu genişliğinde de sorun yaşanmaktadır. Koldaki darlıktan dolayı sıkıntı yaşanmaktadır. Kol kalıbı hazırlama aşamasında verilen bolluk ilavelerinin kontrol edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği bol geliyor.” sorusuna ($X=1,04$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun pazu genişliğinin bol gelmesi ile ilgili sorun yaşanmamaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,55$) bazen cevabı verilmiştir. Piyasada satılan genç büyük beden gömlek-bluzda dirsek genişliğinde darlıktan dolayı sıkıntı yaşanmaktadır. Gömlek-bluzun dirsekteki darlığından dolayı hareket rahatlığı kısıtlanacağından bu sorunun yaşanmaması için, üreticilerin kalıplarını kontrol ederek dirsek genişliğinde bolluk ilaveleri vermelerinin çözüm sağlayacağı düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği bol geliyor.” sorusuna ($X=1,01$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun dirsek genişliğinin bol gelmesi ile ilgili sorun yaşanmamaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,18$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği bol geliyor.” sorusuna da ($X=1,05$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Piyasada satılan gömlek-bluzun bilek genişliğinde sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu kısa geliyor.” sorusuna ($X=1,19$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu uzun geliyor.” sorusuna da ($X=1,29$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Piyasada satılan gömlek-bluzun kol boyu ölçülerinde sorun yaşanmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan örneklem grubun bu bölümde verdikleri cevaplar incelendiğinde, ölçüler ile ilgili genel problemin darlık olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen sonuca göre, genç büyük beden kullanıcısı bayanların satın aldıkları gömlek-bluzda ölçülerin dar gelmesi sebebi ile sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Yaşanılan bu problemin giderilebilmesi için, kalıplara kumaş ve model özelliğine de uygun olarak bolluk ilaveleri doğru verilir ise sorunun azalacağı düşünülmektedir. Üretici firmalar üretimden önce büyük beden kullanıcılarının vücut özelliklerine uygun ölçü tablosu oluşturarak kalıplarında bu ölçüleri kullanırlar ise, yaşanan bu sorunların aza indirileceğine ya da giderileceği düşünülmektedir.

Kalıp Kaynaklı Problemler

Genç büyük beden gömlek-bluzun hareket rahatlığı sağlayarak vücuda uyum sağlaması için, büyük beden kullanıcılarının antropometrik özelliklerine uygun kalıplar hazırlanarak onların kullanılması gerekmektedir. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların gömlek-bluzaya yönelik isteklerinin ne kadar karşılandığı ve genç büyük beden gömlek-bluzda kalıp kaynaklı yaşanan sorunları belirlemek amacı ile sorulan sorular ve elde edilen sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11
Genç Büyük Beden Gömlek-Bluzda Kalıp Kaynaklı Karşılaşılan
Problemler

Gömlek-Bluzda Kalıp Kaynaklı Karşılaşılan Problemler	N	X	SS
Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden yukarıda kalıyor.	100	1,37	0,525
Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden aşağıda kalıyor.	100	1,18	0,435
Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı yukarıda kalıyor.	100	1,34	0,555
Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı aşağıda kalıyor.	100	1,13	0,338
Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği dar geliyor.	100	1,64	0,595
Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği bol geliyor.	100	1,07	0,256
Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği dar geliyor.	100	1,45	0,575
Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği bol geliyor.	100	1,00	0,000
Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi öne kayıyor.	100	1,22	0,440
Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi arkaya kayıyor.	100	1,16	0,420
Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü kısa geliyor.	100	1,25	0,458

Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü uzun geliyor.	100	1,24	0,429
Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyun çevremi sarmıyor.	100	1,18	0,386
Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyna fazla biniyor.	100	1,43	0,555
Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan kısa kalıyor.	100	1,40	0,550
Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan uzun kalıyor.	100	1,02	0,141
Satın aldığım gömlek-bluzda kolu öne doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.	100	1,70	0,522
Satın aldığım gömlek-bluzda kolu arkaya doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.	100	1,76	0,534
Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken kol dikişlerinde germe oluyor.	100	1,84	0,526
Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken sırtta germe oluyor.	100	1,94	0,547
Satın aldığım gömlek-bluzda kolu yukarı kaldırdığımda beden yukarı kalkıyor.	100	2,31	0,563

Gömlek-bluzda kalıp kaynaklı karşılaşılan problemleri tespit etmek amacı ile sorulan sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden yukarıda kalıyor.” sorusuna ($X=1,37$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden aşağıda kalıyor.” sorusuna ($X=1,18$) da hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Anket uygulanan örneklem grubunda satın alınan gömlek-bluzun göğüs yüksekliğinde bir sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı yukarıda kalıyor.” sorusuna ($X=1,34$) hiçbir zaman cevabı alınmıştır. “Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı aşağıda kalıyor.” sorusuna da ($X=1,13$) hiçbir zaman cevabı alınmıştır. Satın alınan gömlek-bluzda bu konu ile ilgili sorun yaşanmamaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,64$) bazen cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan örneklem grubundaki bayanların, satın aldıkları gömlek-bluzda ön beden genişliğinin dar gelmesinden şikayetçi oldukları görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği bol geliyor.” sorusuna (X=1,07) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun ön beden genişliğinin bol gelmesi ile ilgili bir sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği dar geliyor.” sorusuna (X=1,45) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği bol geliyor.” sorusuna da (X=1,00) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun arka beden genişliğinde sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi öne kayıyor.” sorusuna (X=1,22) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi arkaya kayıyor.” sorusuna ise (X=1,16) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Piyasada satılan genç büyük beden gömlek-bluzda, araştırmaya katılan örneklem grubumuza göre omuz dikişinde sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü kısa geliyor.” sorusuna (X=1,25) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü uzun geliyor.” sorusuna da (X=1,24) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzun omuz genişliği ölçüsünde de sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyun çevremi sarmıyor.” sorusuna (X=1,18) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyna fazla biniyor.” sorusuna (X=1,43) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Örneklem grubunda yer alan genç bayanların bu konu ile ilgili de bir sorun yaşamadığı anlaşılmaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan kısa kalıyor.” sorusuna (X=1,40) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan uzun kalıyor.” sorusuna (X=1,02) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Uygulanan anketlerde, ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan kısa veya uzun kalıyor soruları ile ilgili olarak sorulan sorulara verilen cevaplardan da anlaşıldığı gibi sorun yaşanmadığı anlaşılmaktadır.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kolu öne doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.” sorusuna (X=1,70) bazen cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda

kolu arkaya doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.” sorusuna da ($X=1,76$) bazen cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzda öne ve arkaya kol hareketlerinin yapılmasında rahatsızlık yaşandığı görülmektedir. Bu yaşanan sıkıntılar sebebi ile gömlek-bluzun sırt ve kol evi dikişlerinde açılmalar, patlamalar meydana gelebileceği dikkate alınarak kalıplarda düzeltmeler yapılması gerektiği düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken kol dikişlerinde germe oluyor.” sorusuna ($X=1,84$) bazen cevabı verilmiştir. “Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken sırtta germe oluyor.” sorusuna ($X=1,94$) bazen cevabı verilmiştir. Satın alınan gömlek-bluzda kol hareketlerini yaparken, hem kolda hem de sırtta rahatsızlık yaşanmaktadır. Üretim aşamasında kullanılan kalıplarda, sırt ve kol genişlikleri ile ilgili ölçüler tekrar kontrol edilerek, gerekiyor ise ilave bolluklar verilip düzeltilmesi gerektiği düşünülmektedir. Böylece kol ve sırtta yaşanan sorunların azaltılarak ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

“Satın aldığım gömlek-bluzda kolu yukarı kaldırdığımda beden yukarı kalkıyor.” sorusuna ($X=2,31$) bazen cevabı verilmiştir. Bu soru ile ilgili de kol hareketine bağlı bir sorun yaşandığı anlaşılmaktadır.

Gömlek-bluzda kalıp kaynaklı yaşanan problemlerin çoğu kol hareketlerinin yapılması ile yaşanmaktadır. Sırt genişliği, kol evi ve kol genişliği ile ilgili ölçülerin temel kalıplardan başlayarak kontrol edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sırt ve kolda olan darlık ya da kol oyuntusunun bozukluğu hareket özgürlüğünde kısıtlamalara neden olmaktadır. Hareket etme rahatsızlığı yanında görüntü olarak da kıyafette duruş bozukluğu görülebilmektedir. Yaşanan bu sorunlar da göz önünde bulundurularak üretimden önce, başta temel kalıplar olmak üzere model uygulanmış kalıplar da dahil tekrar kontrol edilmeli ve gerekir ise verilmiş olan bolluk ölçülerine ilaveler yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Alt problem 5: Pantolon kalıplarının ve kalıplarda kullanılan ölçülerin vücut ölçülerine ve vücut tipine uygunluğu ile ilgili karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Bu bölümde genç büyük beden giysilerden pantolonda yaşanan ölçü ve kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır. Araştırmada kullanılan anketlerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda elde edilen bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 12
Genç Büyük Beden Pantolonda Ölçü ve Kalıp Kaynaklı Karşılaşılan Problemler

Pantolonda Ölçü ve Kalıp Kaynaklı Karşılaşılan Problemler	N	X	SS
Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü dar geliyor.	100	1,61	0,680
Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü bol geliyor.	100	1,24	0,452
Satın aldığım pantolonun kalça genişliği dar geliyor.	100	1,70	0,732
Satın aldığım pantolonun kalça genişliği bol geliyor.	100	1,13	0,338
Satın aldığım pantolonun ağı uzunluğu kısa geliyor.	100	1,37	0,661
Satın aldığım pantolonun ağı uzunluğu uzun geliyor.	100	1,29	0,456
Satın aldığım pantolonun diz genişliği dar geliyor.	100	1,31	0,526
Satın aldığım pantolonun diz genişliği bol geliyor.	100	1,00	0,000
Satın aldığım pantolonun paça genişliği dar geliyor.	100	1,11	0,345
Satın aldığım pantolonun paça genişliği bol geliyor.	100	1,47	0,521
Satın aldığım pantolonun boyu kısa geliyor.	100	1,12	0,383
Satın aldığım pantolonun boyu uzun geliyor.	100	1,54	0,610

Satın aldığım pantolonun beli çok düşük geliyor.	100	1,44	0,701
Satın aldığım pantolonun beli çok yüksek geliyor.	100	1,47	0,502
Satın aldığım pantolonda yürürken iç pantolon dikişinde germe oluyor.	100	1,80	0,586
Satın aldığım pantolonda otururken ağda germe oluyor.	100	1,65	0,642
Satın aldığım pantolonda öne eğilirken arka bel çok düşüyor.	100	1,74	0,705

Pantolonda ölçü ve kalıp kaynaklı karşılaşılan problemleri tespit etmek amacı ile sorulan sorulara verilen cevapların değerlendirilmesinden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü dar geliyor.” sorusuna ($X=1,61$) bazen cevabı verilmiştir. Satın alınan pantolonların bel ölçüsünün darlığından dolayı sıkıntı duyulmaktadır. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların vücut tiplerini dikkate alarak, üretim yapılan kalıplarda bele verilen bolluklar kontrol edilmeli ve gerekiyor ise bel ölçüsüne verilen bolluk ilavesinin artırılması düşünülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü bol geliyor.” sorusuna ($X=1,24$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan pantolonun bel ölçüsünün bol gelmesi ile ilgili sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun kalça genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,70$) bazen cevabı verilmiştir. Piyasadan alınan pantolonların kalça genişliklerinde darlığından kaynaklanan sıkıntı yaşanmaktadır. Genç büyük beden kullanıcısı bayanların yaş grubuna dikkat ederek, vücut özellikleri göz önünde bulundurularak kalıplarda gerekli düzeltmeler yapılması düşünülmekte ve dar gelen yerlerde bolluk ilaveleri verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun kalça genişliği bol geliyor.” sorusuna ($X=1,13$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Satın alınan pantolonun kalça genişliğinin bol gelmesi ile ilgili sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun ağ uzunluğu kısa geliyor.” sorusuna ($X=1,37$) hiçbir zaman cevabı verilmezken, “Satın aldığım pantolonun ağ uzunluğu uzun geliyor.”

sorusuna da ($X=1,29$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Örneklem grubunun aldığı pantolonlarda ağ uzunluğu ile ilgili bir sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun diz genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,31$) hiçbir zaman, “Satın aldığım pantolonun diz genişliği bol geliyor.” sorusuna ($X=1,00$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan genç bayanların diz genişliği ile ilgili sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde bu konuda sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmıştır.

“Satın aldığım pantolonun paça genişliği dar geliyor.” sorusuna ($X=1,11$) hiçbir zaman, “Satın aldığım pantolonun paça genişliği bol geliyor.” sorusuna ($X=1,47$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan genç bayanlar genel olarak piyasadaki pantolonların basenden gelen ölçüye uygun olarak paçanın fazla geniş geldiğinden şikayet etmektedir. Ancak anketlerden elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak değerlendirildiğinde paça genişliğinin bol gelmesi hiçbir zaman olarak cevaplanmıştır. Genç bayanlara anket uygulanırken birebir görüşleri alındığından pantolon paçasının bol gelmesinden şikayetçi oldukları da bilinmektedir. Pantolon paçası, basenden gelise göre daha içe kavisli olarak kalıplar hazırlanarak üretim de yapılır ise bu konuda yaşanan soruna yardımcı olacağı düşünülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun boyu kısa geliyor.” sorusuna ($X=1,12$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Pantolon boyunun kısa gelmesi ile ilgili sorun yaşanmadığı görülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun boyu uzun geliyor.” sorusuna da ($X=1,54$) bazen cevabı verilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde pantolon boyunun kısa gelmesi ile ilgili bir sorun yaşanmadığı, uzun gelmesi ile ilgili sorun yaşandığı anlaşılmaktadır. Büyük beden olduğu için pantolon boyunun da kısa geleceği düşünülerek paça boyunun uzun yapılmakta olduğu düşünülmekte ancak yapılan paça boyunun da fazla uzun gelmekte ve mutlaka tadilat gerektirmekte olduğu görülmektedir. Bu sorunun yaşanmaması için drop sistemi uygulanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

“Satın aldığım pantolonun beli çok düşük geliyor.” sorusuna ($X=1,44$) hiçbir zaman cevabı verilir iken, “Satın aldığım pantolonun beli çok yüksek geliyor.” sorusuna da ($X=1,47$) hiçbir zaman cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan genç bayanların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde bel düşüklüğü ile ilgili sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

“Satın aldığım pantolonda yürürken iç pantolon dikişinde germe oluyor.” sorusuna ($X=1,80$) bazen cevabı verilmiştir. Teknik olarak pantolon kalıbı hazırlanırken, ön iç pantolon diz ile ağ arası uzunluğunun, arka iç pantolon uzunluğundan 1 cm. fazla olması gerekir. Buna bağlı olarak, arka iç pantolon dikişinde diz ile ağ arası esnetilerek ön iç pantolon ile eşitlenmelidir. Bu yapılmadığı zaman iç pantolon dikişinde germe yaşanır.

“Satın aldığım pantolonda otururken ağda germe oluyor.” sorusuna ($X=1,65$) bazen cevabı verilmiştir. Pantolon kalıbı hazırlama sürecinde, ağ çizgisini etkileyen ölçü oturuş yüksekliği ölçüsüdür. Ağ çiziminden sonra, ağ ölçüsünün beden numaralarına göre kontrol edilerek denetlenmemesi durumunda ağın uzun ya da kısa olması mümkün olabilmektedir.

“Satın aldığım pantolonda öne eğilirken arka bel çok düşüyor.” sorusuna ($X=1,74$) bazen cevabı verilmiştir. Arka ağ uzunluğu ölçüsünün kısa olması arka bel yüksekliğini etkileyeceğinden, oturma ve öne eğilme durumunda arka belde düşme olduğu düşünülmektedir.

Genç büyük beden kullanıcısı bayanların genç büyük beden gömlek-bluz ve pantolon gibi giysileri satın alma aşaması ile bu giysileri kullanmaları esnasında ölçü ve kalıp kaynaklı yaşadıkları sorunlara ilişkin sorulara verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere bazı sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Yaşanan bu sıkıntıların çoğunun darlıktan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Piyasadan aldıkları genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda genel olarak darlıktan dolayı hareketlerini kısıtlamak zorunda kaldıklarını belirtmektedirler. Giysilerin dar oluşu ise genişlik ölçülerine yeterli bolluk ilavelerinin verilmeyişinden dolayı yaşanmaktadır. Okul ve çalışma hayatında aktif olarak yer alan genç büyük beden kullanıcısı bayanlar hem şık hem de kullanım konforu olan kıyafetler istemektedirler. Hareket halinde iken daha rahat olmak amacı ile pantolonu tercih ettiklerini ancak onda da darlık ve germelerden

dolayı rahatsızlık yaşadıklarını belirtmektedirler. Gömlek-bluzda koldaki darlık, pantolonda da basen, ağ ve bacadaki darlıktan rahatsızlık duyulmaktadır. Bu sorunların yaşanmaması için, genç büyük beden bayanların yaş grubu ile birlikte vücut özellikleri araştırılarak doğru analiz edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Büyük bedenle ilgili bu güne kadar yapılan araştırma verilerinde de ifade edildiği gibi, bu araştırma sonuçlarının da bu verileri desteklediği görülmektedir. Özellikle büyük beden giysi kalıpları hazırlama aşamasında, giysi konstrüksiyonunda kullanılan ölçülerin antropometrik ve ergonomik açıdan incelenerek kullanılması gerekliliğine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Genç büyük beden tüketicisi bayanların gömlek-bluz ve pantolonda karşılaştıkları model ve kalıp kaynaklı sorunlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi isimli araştırmada genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan model ve kalıp kaynaklı sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve öneriler ele alınmıştır.

SONUÇ

Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda karşılaşılan model ve kalıp kaynaklı sorunların belirlenmesi amacı ile yapılan araştırmada, 18-35 yaş aralığında, Dünya Sağlık rgt verilerine göre genç olarak kabul edilen 100 bayanın

araştırmada veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formunu cevaplandırmaları istenmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, genç büyük beden giysilerden gömlek-bluz ve pantolonda model kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır.

- Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan bayanlardan çoğunluğu 44-48 beden aralığındadır.

- Araştırmaya katılan bayanların çoğu lise ve lisans eğitimi almıştır.

- Araştırmaya katılan bayanlar yıllık ortalama dört ve üstü gömlek-bluz, dört ve üstü pantolon satın almaktadır.

- Araştırmaya katılan bayanların gömlek-bluzda hiçbir zaman tadilat yaptırmamaktadır.

- Araştırmaya katılan bayanların pantolonda bazen tadilat yaptırdıkları sonucuna varılmıştır.

- Araştırmaya katılan genç büyük beden bayanlar gömlek-bluzda bazen model kaynaklı sorun yaşamaktadır.

- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda karşılaşılan model kaynaklı sorunlara ilişkin soruların çoğuna bazen cevabı verilmiştir. Buna göre, gömlek-bluzda model kaynaklı sorunlar yaşandığı anlaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan genç büyük beden bayanlar pantolonda bazen model kaynaklı sorun yaşamaktadırlar.

- Genç büyük beden giysilerinden pantolonda karşılaşılan model kaynaklı sorunlara ilişkin soruların çoğuna bazen cevabı verilmiştir. Buna göre, pantolonda model kaynaklı sorunlar yaşandığı anlaşılmıştır.

- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda göğüs çevresinin bazen dar gelmesi ile ilgili sorun yaşanmaktadır.

- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda bel çevresinin bazen dar gelmesi nedeni ile sorun yaşanmaktadır.

- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda kalça çevresinin bazen dar gelmesi ile sorun yaşanmaktadır.

- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda kol evi, pazu genişliği, dirsek genişliğinde darlıktan kaynaklanan sorun yaşanmaktadır.

- Araştırmaya katılan bayanlar, gömlek-bluzun kol boyu kısalığı ve uzunluğu ile fazla sorun yaşamamaktadır.
- Araştırmaya katılan bayanlar, gömlek-bluzda göğüs yüksekliğinin yukarıda ya da aşağıda kalması ile fazla sorun yaşamamaktadır.
- Araştırmaya katılan bayanlar, gömlek-bluzda bel hattının yukarıda ya da aşağıda kalması ile fazla sorun yaşamamaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda ön ve arka beden genişliğinde darlıktan kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda kolu öne ve arkaya hareket ettirirken rahatsızlık yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda yapılan kol hareketlerinde kol dikişlerinde germe nedeni sorun yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda kol hareket ettirildikçe sırtta germe oluşmasından sıkıntı yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluzda kolu yukarı kaldırdıklarında bütün bedenin yukarı kalkmasından dolayı sıkıntı yaşanmakta olduğu anlaşılmıştır.
- Genç büyük beden giysilerinden pantolonda, bel ve kalça ölçülerinde darlıktan kaynaklanan sıkıntı yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden pantolonda boy uzun gelmektedir.
- Genç büyük beden giysilerinden pantolonda yürürken iç pantolon dikişinde ve otururken ağda germe olmasından sıkıntı yaşanmaktadır.
- Genç büyük beden giysilerinden pantolonda, öne eğilirken belde açılma olmasından dolayı sorun yaşanmaktadır.

Anket formlarından elde edilen sonuçlar incelendiğinde, genç büyük beden tüketicisi bayanların genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda model ve kalıp kaynaklı sorunlar yaşadıkları anlaşılmıştır. Bu yaşanan sorunların temel nedeni olarak, genç büyük beden bayanların vücut özelliklerinin doğru analiz edilmediği düşünülmektedir. Şişmanlık gün geçtikçe artmakta ve yaş olarak da genç yaşlara inmektedir. Şişmanların ortak sorunlarından biri de şık ve kullanım konforu olan giysiler bulabilmektir. Hem şık hem rahat ve gençlere yönelik büyük beden giysi üretimi günümüzde önem kazanmıştır. Geçtiğimiz yıllarda büyük beden kullanıcısı bayanlar sadece vücutlarına uygun giysi bulma çabası içinde iken; günümüzde şık,

modern, ergonomik ve yaş grubu ile modaaya uygun giysiler istemektedir. Üretici firmaların bu istekleri tam olarak karşılayamadığı görülmektedir. Model ve kalıp anlamında üretime başlamadan önce hitap edecekleri grubu ve isteklerini iyi inceleyerek analiz etmeleri gerekmektedir. Müşteri memnuniyetinin bu sayede sağlanacağına inanılmaktadır.

ÖNERİLER

- Genç büyük beden tüketicisi bayanların, genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda model kaynaklı karşılaştıkları sorunların giderilebilmesi için, üretici firmaların üretimden önce piyasa araştırması yaparak müşteri istek ve beklentilerini dikkate almaları gerekmektedir. Bu istek ve beklentilere uygun model üretilmesi gerekliliği düşünölmelidir.

- Genç büyük beden tüketicisi bayanların, genç büyük beden giysilerinden gömlek-bluz ve pantolonda kalıp kaynaklı karşılaştıkları sorunların giderilebilmesi için, büyük beden kullanıcısı genç bayanların vücut özelliklerinin antropometrik ve ergonomik açıdan incelenerek giysi gruplarına göre standart ölçü tabloları hazırlanmalı ve temel kalıplar buna göre hazırlanmalıdır.

- Üretici firmalarda model ve kalıp bölümlerinde çalışanların, büyük bedenle ilgili eğitim almış ve büyük beden bayanların vücut özelliklerini bilen kişiler olması gerektiği düşünölmektedir.

- Genç büyük beden tüketicisi bayanların boy kaynaklı yaşadıkları sorunları daha aza indirmek için drop sistemi kullanılmasının faydalı olacağı düşünölmektedir.

- Genç büyük beden tüketicisi bayanlar için hazırlanan kalıplarda ölçü kontrolleri yapılarak kalıpların son denetiminin yapılması gerekliliği düşünülmektedir.

Bu nedenle;

- Beslenme alışkanlığının çocuk yaşlardan başlayarak doğru bir şekilde verilmesi gerekmektedir. Yanlış beslenme alışkanlığından yaş ilerledikçe sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan sıkıntılardan biri de obezite (şişmanlık) dediğimiz rahatsızlıktır. Beslenme alışkanlığının doğru olarak ilköğretimden başlayarak eğitim olarak verilmesi gerektiği düşünülmelidir.

- Giyinme konusunda da bireyler bilinçlendirilmelidir. Okullarda moda ve vücut tiplerine uygun giyinme ile ilgili eğitim de verilmesinin faydalı olacağı düşünülmelidir.

KAYNAKÇA

- ARIKAN, R., YÜCEER, H., ERENLER ÇAKAR, G. (1994). **“Kadınların Giysi Tüketimi ve Giyim Davranışları”**. Standart Dergisi. Yayın No:33.
- BOZKURT, B. (1995). **“Vücut Hareketlerinin Giysi Özellikleri Üzerinde Etkileri”**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- DETERING, U. (2003). **“Dünya Şişmanlarken”**. Hedef Dergisi. Sayı:4. İzmir: İTKİB Yayınları.
- ERDOĞAN, Ç. (1993). **“Giysi Fizyolojisi”**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. Sayı:1. İzmir.
- ERDOĞAN, Ç. (1993). **“Giysi Kalıpcılığında Vücut Ölçüleri”**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. Sayı:2. İzmir.
- ERDOĞAN, Ç. (1999). **“Bebek-Çocuk-Genç Yaş Gruplarında Vücut ve Giysi Ölçülerinin Standardizasyonu”**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. Sayı:6. İzmir.
- ERDOĞAN, Ç., İLLEEZ, A. (2004). **“Giysilerde Esneme Konforu”**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. Sayı:4. İzmir.

- ERKAN, N. (2003). **“Ergonomi, Verimlilik, Sağlık ve Güvenlik için İnsan Faktörü Mühendisliği”**. Yayın No:373. Ankara:M.P.M. Yayınları.
- GÖNEN, E., BAYRAKTAR, M., ÖZGEN, Ö. (1991). **“Hazır Giyim Üretiminde Antropometri”**. III. Ergonomi Kongresi. Yayın No:441. Ankara:M.P.M. Yayınları.
- GÖNEN, E., ÖZGEN, Ö. (1993). **“Hazır Dış Giyim ve Tüketici Davranışları”**. Tekstil ve Mühendis Dergisi. Sayı:7.
- GÜVEN, S., CERİT, G. (1999). **“Yaşlı Tüketicilerin Satın Alma Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar”**. Tüketici Bülteni. Sayı:385. Ankara:TSE
- KALINKARA, V., KAYABAŞI, N. (1995). **“Hazır Giyim Sektöründe Boyutsal Ölçülerin Önemi”**. 5. Ergonomi Kongresi. Yayın No:570. Ankara:Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.
- KANSOY, O., DİRĞAR, E. (2004). **“Giysi Konforu”**. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi. Sayı:1. İzmir.
- KAYIŞ, B., ÖZOK, F. (1989). **“Türk Erkek Toplumunun Antropometrik Ölçülerinin Belirlenmesi”**. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Enstitüsü. Yayın No:71. Ankara.
- KAYNAK, M. (2005). **“Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Büyük Beden Kıyafetlerden Ceket ve Pantolonda Karşılaştıkları Model ve Kalıp Kaynaklı Problemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Giyim Endüstrisi Giyim Sanatları Anabilim Dalı.
- KURU, S., KAYNAK, M. (2005). **“Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Büyük Beden Kıyafetlerden Cekette Karşılaştıkları Model Kaynaklı Problemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”**. 11. Ulusal Ergonomi Kongresi. İstanbul.
- KURU, S., KAYNAK, M. (2008). **“Büyük Beden Tüketicilerin Cekette Yaşadıkları Ölçü Kaynaklı Sorunlar”**. Konfeksiyon Teknoloji Dergisi. Sayı No:78.
- KURU, S., KAYNAK, M. (2008). **“Büyük Beden Tüketicilerin Pantolonda Yaşadıkları Ölçü ve Kalıp Kaynaklı Sorunlar”**. 14. Ulusal Ergonomi Kongresi. Trabzon.
- KURU, S., SOLAK, L. (2005). **“Large Size Woman Body and Clothing Design”**. 5. International Istanbul Textile Conference. İstanbul.
- KURU, S., SOLAK, L., SOYAL, N. (2004). **“Ergonomik Açıdan Giyside Konfor Noktaları”**. 10. Ulusal Ergonomi Kongresi. Bursa.

- KURU, S., SOLAK, L., SOYAL, N. (2004). **“Giysi Konforu ve İşgücü Etkileşimi:Posta Dağıtıcısı Giysileri”**. 10. Ulusal Ergonomi Kongresi. Bursa.
- KURU, S., SOYAL, N. (2004). **“Leenas Giysi Kalıbı Hazırlama Sistemini Kullanarak Temel Beden ve Temel Kol Kalıplarının Hazırlanması”**. Konfeksiyon Teknoloji Dergisi. Sayı:31. İstanbul.
- LOGAN, Y. H. (1997). **“Comparison of Clothing Buying Practies Middle-Class Black and White Women”**. Journal of Family and Consumer Sciences. Yayın No:89.
- METE, F. (2001). **“Doğrudan Vücut Ölçülerine Dayalı, Vücuda Tam Oturan Yeni Bir Bayan Üst Beden Temel Kalıp Hazırlama Tekniğinin Geliştirilmesi”**. Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Fen ve Mühendislik Dergisi. Sayı:2.
- SAFA, S. (2007). **“Akdeniz Bölgesinde Yaşayan Büyük Beden Bayan Tüketicilerin Hazır Giyim Ürünlerinde Karşılaştıkları Problemler”**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Anabilim Dalı.
- SAKINCI, Ü. (1982). **“Vücut Anatomisi Sistemler ve Görevleri”**. Ankara:İ.G.E.M.E. Yayınları.
- SÜER, Ö. (1992). **“İnsan Vücut Mekaniğinin İş Giysileri Tasarımındaki Önemi”**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOKA, C. (1978). **“İnsan-Araç Bağlıtısında Ergonomik Tasarım İlkeleri”**. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi. Yayın No:73. İstanbul.
- VURAL, T., ÇİVİTÇİ, Ş., AĞAÇ, S. (2001). **“Giysi Tasarımında Ergonomik Yaklaşım”**. 8. Ulusal Ergonomi Kongresi. İzmir.

İnternet Erişimli Kaynaklar

<http://www.aksamgazetesi/saglik/sismanlikalarmi.html>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Obezite>

<http://www.hormonlar.com/obezite.html>

<http://www.genetikbilimi.com/genbilim/obezitenedir.html>

<http://www.kho.edu.tr/yayinlar/obezite.html>

<http://www.angelfire.com/mac/bilimteknoloji/genelsaglik.html>

www.anatomidernegi.org.tr

EKLER

GENÇ BÜYÜK BEDEN TÜKETİCİSİ BAYANLARIN GÖMLEK-BLUZ VE PANTOLONDA KARŞILAŞTIKLARI MODEL VE KALIP KAYNAKLI SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ ANKET FORMU

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Anabilim Dalı Master Tezi gereği olarak yapılmaktadır. Hazırlanan anket formu ile genç büyük beden (18-35 yaş arası) gömlek-bluz ve pantolonda karşılaştıkları model ve kalıp kaynaklı problemleri tespit edilmeye çalışılacaktır.

Gösterdiğiniz ilgi ve katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Gamze BERKER
Yüksek Lisans Öğrencisi

I.Bölüm: Kişisel Bilgiler

1. Yaş..... 2. Kilo..... 3.Boy.....
4. Meslek.....
5. Öğrenim Durumu.....
6. Gömlek-bluzda kullandığınız beden numaranız?
()44 ()46 ()48 ()50 ()52 ()54 ve üstü
7. Pantolonda kullandığınız beden numaranız?
()44 ()46 ()48 ()50 ()52 ()54 ve üstü
8. Bir yıl içerisinde kaç gömlek-bluz satın alıyorsunuz?
()1 ()2 ()3 ()4 ve üstü

9. Bir yıl içerisinde kaç pantolon satın alıyorsunuz?

1 2 3 4 ve üstü

10. Satın aldığınız gömlek-bluzda tadilat yaptırıyor musunuz?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

11. Eğer tadilat yaptırıyorsanız tadilat yaptırdığımız bölümler nelerdir?

Gömlek-bluz bölümleri	Uzatma	Kısaltma	Daraltma	Genişletme	Normal	Diğer
Beden genişliği						
Beden boyu						
Kol genişliği						
Kol boyu						
Yaka şeklinde düzeltme						

11.1. Satın aldığımız gömlek-bluzda tadilat yaptırdığımız başka yerler var ise açıklayınız.

12. Satın aldığınız pantolonda tadilat yaptırıyor musunuz?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

13. Eğer tadilat yaptırıyorsanız tadilat yaptırdığımız bölümler nelerdir?

Pantolon bölümleri	Uzatma	Kısaltma	Daraltma	Genişletme	Normal	Diğer
Bel genişliği						
Kalça genişliği						
Ağ uzunluğu						
Diz genişliği						
Paça genişliği						
Pantolon boyu						

13.1. Satın aldığımız pantolonda tadilat yaptırdığımız başka yerler var ise açıklayınız.

II.Bölüm: Piyasada Satılan Gömlek-Bluz ve Pantolonun Model Özelliği Açısından İncelenmesi

1. Gömlek-Bluza İlişkin Sorunlar

1. Gömlek-bluz satın alırken herhangi bir sorunla karşılaşıyor musunuz?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

2.Eğer karşılaşıyorsanız yaşadığımız sorunları ve görülme sıklıklarını işaretleyiniz.

	Seçenekler	Her		Hiçbir
--	------------	-----	--	--------

	Sorunlar	zaman	Bazen	zaman
2.1	Vücut özelliğime uygun gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.2	Beğendiğim gömlek-bluz modelinin bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.3	Modaya uygun gömlek-bluz modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.4	Yaş grubuma uygun gömlek-bluz modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.5	Yaş grubuma uygun renklerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.6	Yaş grubuma uygun desenlerde gömlek-bluz bulmada sıkıntı çekiyorum.			
2.7	Gömlek-bluzda kullanılan kesik kup ve pens şekilleri modaya uygun değil.			
2.8	Gömlek-bluzda kullanılan kesik kup ve pens şekilleri yaş grubuma uygun değil.			
		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
2.9	Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri modaya uygun değil.			
2.10	Gömlek-bluzda kullanılan yaka şekilleri yaş grubuma uygun değil.			
2.11	Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri modaya uygun değil.			
2.12	Gömlek-bluzda kullanılan cep modelleri yaş grubuma uygun değil.			

2.13.Satın aldığımız gömlek-bluzda model özelliği açısından yaşadığımız başka sorunlar var ise açıklayınız.

2. Pantolona İlişkin Sorunlar

3. Pantolon satın alırken herhangi bir sorunla karşılaşıyor musunuz?
Her zaman Bazen Hiçbir zaman

4. Eğer yaşıyorsanız yaşadığınız sorunları ve görülme sıklıklarını işaretleyiniz.

	Seçenekler	Her		Hiçbir
--	------------	-----	--	--------

	Sorunlar	zaman	Bazen	zaman
4.1	Vücut özelliğime uygun pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.			
4.2	Beğendiğim pantolon modelinin bedenini bulmada sıkıntı çekiyorum.			
4.3	Modaya uygun pantolon modeli bulmada sıkıntı çekiyorum.			
4.4	Yaş grubuma uygun modelde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.			
4.5	Piyasadaki pantolon paça genişlikleri yaş grubuma uygun değil.			
4.6	Piyasadaki pantolon paça genişlikleri modaya uygun değil.			
4.7	Piyasada yaş grubuma uygun renklerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.			
4.8	Piyasada yaş grubuma uygun desenlerde pantolon bulmada sıkıntı çekiyorum.			

4.9. Satın aldığımız pantolonda model özelliği açısından yaşadığımız başka sorunlar var ise açıklayınız.

III.Bölüm: Piyasada Satılan Gömlek-Bluz ve Pantolonun Ölçü ve Kalıp Problemleri Açısından İncelenmesi

1.Gömlek-Bluza İlişkin Sorunlar

	Sorunlar	Seçenekler	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1.1	Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi dar geliyor.				
1.2	Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs çevresi bol geliyor.				
1.3	Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi dar geliyor.				
1.4	Satın aldığım gömlek-bluzda bel çevresi bol geliyor.				
1.5	Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi dar geliyor.				
1.6	Satın aldığım gömlek-bluzda kalça çevresi bol geliyor.				
1.7	Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi dar geliyor.				
1.8	Satın aldığım gömlek-bluzda kol evi bol geliyor.				
1.9	Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği dar geliyor.				
1.10	Satın aldığım gömlek-bluzda pazu genişliği bol geliyor.				
1.11	Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği dar geliyor.				
1.12	Satın aldığım gömlek-bluzda dirsek genişliği bol geliyor.				
1.13	Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği dar geliyor.				
1.14	Satın aldığım gömlek-bluzda bilek genişliği bol geliyor.				
1.15	Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu kısa geliyor.				
1.16	Satın aldığım gömlek-bluzda kol boyu uzun geliyor.				

1.17	Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden yukarıda kalıyor.			
1.18	Satın aldığım gömlek-bluzda göğüs yüksekliği olması gerekenden aşağıda kalıyor.			
1.19	Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı yukarıda kalıyor.			
1.20	Satın aldığım gömlek-bluzda bel hattı aşağıda kalıyor.			
1.21	Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği dar geliyor.			
1.22	Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden genişliği bol geliyor.			
1.23	Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği dar geliyor.			
1.24	Satın aldığım gömlek-bluzda arka beden genişliği bol geliyor.			
1.25	Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi öne kayıyor.			
1.26	Satın aldığım gömlek-bluzda omuz dikişi arkaya kayıyor.			
1.27	Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü kısa geliyor.			
		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1.28	Satın aldığım gömlek-bluzda omuz genişliği ölçüsü uzun geliyor.			
1.29	Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyun çevremi sarmıyor.			
1.30	Satın aldığım gömlek-bluzun yakası boyna fazla biniyor.			
1.31	Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan kısa kalıyor.			
1.32	Satın aldığım gömlek-bluzda ön beden uzunluğu arka beden uzunluğundan uzun kalıyor.			
1.33	Satın aldığım gömlek-bluzda kolu öne doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.			
1.34	Satın aldığım gömlek-bluzda kolu arkaya doğru hareket ettirirken rahatsızlık yaşıyorum.			
1.35	Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken kol dikişlerinde germe oluyor.			
1.36	Satın aldığım gömlek-bluzda kolu hareket ettirirken sırtta germe oluyor.			
1.37	Satın aldığım gömlek-bluzda kolu yukarı kaldırdığımda beden yukarı kalkıyor.			

1.38. Satın aldığınız gömlek-bluzda ölçü ve kalıp kaynaklı yaşadığınız başka sorunlar var ise açıklayınız.

2.Pantolona İlişkin Sorunlar

	Seçenekler	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
2.1	Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü dar geliyor.			
2.2	Satın aldığım pantolonun bel ölçüsü bol geliyor.			
2.3	Satın aldığım pantolonun kalça genişliği dar geliyor.			
2.4	Satın aldığım pantolonun kalça genişliği bol geliyor.			
2.5	Satın aldığım pantolonun ağı uzunluğu kısa geliyor.			
2.6	Satın aldığım pantolonun ağı uzunluğu uzun geliyor.			
2.7	Satın aldığım pantolonun diz genişliği dar geliyor.			
2.8	Satın aldığım pantolonun diz genişliği bol geliyor.			
		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
2.9	Satın aldığım pantolonun paça genişliği dar geliyor.			
2.10	Satın aldığım pantolonun paça genişliği bol geliyor.			
2.11	Satın aldığım pantolonun boyu kısa geliyor.			
2.12	Satın aldığım pantolonun boyu uzun geliyor.			
2.13	Satın aldığım pantolonun beli çok düşük geliyor.			
2.14	Satın aldığım pantolonun beli çok yüksek geliyor.			
2.15	Satın aldığım pantolonda yürürken iç pantolon dikişinde germe oluyor.			
2.16	Satın aldığım pantolonda otururken ağıda germe oluyor.			
2.17	Satın aldığım pantolonda öne eğilirken arka bel çok düşüyor.			

2.18. Satın aldığınız pantolonda ölçü ve kalıp kaynaklı yaşadığınız başka sorunlar var ise açıklayınız.